

RETNINGSLINJER FOINTEROPERA- BILITETSVURDERINGE

Udgave 1.0 vedtaget af Rådet for et Interoperabelt Europa den
05.12.2024

Indholdsfortegnelse

Resumé.....	3
Om disse retningslinjer.....	5
1. Hvad er interoperabilitetsvurderinger, og hvorfor er de relevante?	7
1.1 Bestemmelser i forordningen om et interoperabelt Europa	8
1.2 Hvad er interoperabilitet?	8
1.3 Den vigtigste udløsende faktor for interoperabilitetsvurderinger.....	9
1.4 Hvordan kan vurderinger bidrage til at levere bedre digitale offentlige tjenester til lavere omkostninger?	10
2. Hvornår er en interoperabilitetsvurdering lovpligtig?.....	11
2.1 De vigtigste begreber i forbindelse med interoperabilitetsvurderinger.....	12
2.1.1 Hvad er bindende krav?	12
2.1.2 Hvad er offentlige myndigheder og EU-enheder?	14
2.1.3 Hvad anses som transeuropæiske digitale offentlige tjenester?	14
2.1.4 Hvad er grænseoverskridende interoperabilitet?	16
2.2 Beslutningstræ	16
2.3 Eksempler.....	20
3. Hvordan foretager man en interoperabilitetsvurdering?.....	22
3.1 Generelle anbefalinger	24
3.2 Forberedelse	24
3.2.1 Fastlæggelse af behovet for en interoperabilitetsvurdering	25
3.2.2 Fastlæggelse af vurderingens omfang og målsætninger.....	25
3.2.3 Sammensætning af et tværfagligt vurderingsteam	25
3.2.4 Udpegning af relevante interessenter	26
3.3 Indledende analyse	26
3.3.1 Gennemgang af dokumentation og politik, der beskriver krav	27
3.3.2 Identificer relevante bindende krav.....	27
3.3.3 Kortlæg berørte transeuropæiske digitale offentlige tjenester	29
3.3.4 Inddrag interessenterne	31
3.4 Vurdering af grænseoverskridende interoperabilitet	32
3.4.1 Analyse af virkningerne på den grænseoverskridende interoperabilitet	32
3.5 Identifikation af løsninger	36
3.5.1 Undersøg og evaluer løsninger for et interoperabelt Europa	36
3.5.2 Undersøg relevante interoperabilitetsløsninger.....	37
3.5.3 Evaluer og udvælg relevante løsninger for et interoperabelt Europa.....	37

3.6 Rapportering	37
3.7 Opfølgning	38
Sammenfatning	38
4. Hvordan dokumenteres en vurdering i en omfattende rapport?	40
4.1 Offentliggørelse på en officiel hjemmeside.....	41
4.2 Maskinlæsbarhed	42
4.3 Minimumsindhold i rapporten.....	42
4.4 Datadeling med Rådet for et Interoperabelt Europa	45
4.5 Beskyt følsomme oplysninger	45
Sammenfatning	45
5. Hvordan etableres en forsvarlig forvaltning af interoperabilitetsvurderingsprocessen i din organisation?	47
5.1 Etablering af god forvaltning	48
5.2 Kontekstafhængighed	50
5.2.1 Statslige strukturer	50
5.2.2 Modenhed med hensyn til interoperabilitet	50
5.2.3 Erfaringer fra tidligere sager	51
5.2.4 Eksisterende relevant forvaltning	51
5.3 Bæredygtighed, løbende forbedringer og gensidig læring	51
5.4 (Bløde) katalysatorer	52
5.4.1 Organisationskultur	52
5.4.2 Færdigheder med henblik på interoperabilitetsvurderinger.....	52
5.4.3 Undersøg mulighederne for genbrug og automatisering.....	53
Sammenfatning	53
6. Yderligere ressourcer og videreudvikling af nærværende retningslinjer.....	54
6.1 Eksisterende materialer	55
6.2 Fremtidige værktøjer	55
6.3 Fremtidig udvikling af retningslinjerne	56

Resumé

Interoperabilitetsvurderinger i henhold til forordningen om et interoperabelt Europa sikrer, at grænseoverskridende digitale offentlige tjenester fungerer problemfrit og effektivt i hele EU. Vurderingerne omhandler retlige, organisatoriske, semantiske og tekniske dimensioner og skal lette borgernes og virksomhedernes mobilitet i hele Unionen. Processen er påkrævet, når bindende krav påvirker grænseoverskridende interaktioner, og den omfatter forberedelse, kortlægning af interessenter, en indledende analyse og en detaljeret vurdering med brug af den europæiske interoperabilitetsramme (EIF) som støtteværktøj. Rapporterne skal være omfattende og maskinlæsbare, og de skal offentliggøres og desuden deles med Rådet for et Interoperabelt Europa. Effektiv forvaltning er afgørende med fastlæggelse af klare roller, integration i eksisterende arbejdsgange og løbende forbedringer gennem refleksion og udveksling af bedste praksis, hvilket understøtter Europa-Kommissionens målsætning om at reducere administrative byrder og øge konkurrenceevnen.

Kapitel 1: Hvad er interoperabilitetsvurderinger, og hvorfor er de relevante?

Interoperabilitetsvurderinger er evalueringer, der kræves i henhold til artikel 3 i forordningen om et interoperabelt Europa. Med disse vurderinger sikrer man, at der i de bindende krav til transeuropæiske digitale offentlige tjenester tages hensyn til grænseoverskridende interoperabilitetsspørgsmål forud for gennemførelsen. Vurderingerne er afgørende, fordi de fremmer problemfri digitale interaktioner mellem offentlige organisationer, hvilket er afgørende for borgernes og virksomhedernes mobilitet i hele EU. Interoperabilitetsvurderinger omfatter retlige, organisatoriske, semantiske og tekniske aspekter, og ved vurderingerne tages der højde for udfordringer såsom forskellige retlige rammer, organisatoriske strukturer, sprog og tekniske ressourcer i medlemsstaterne. Vurderingerne bidrager til at reducere de administrative byrder og fremme peerlæring med det resultat, at kvaliteten af og adgangen til transeuropæiske digitale offentlige tjenester forbedres.

Kapitel 2: Hvornår er en interoperabilitetsvurdering juridisk påkrævet?

I dette kapitel præciseres det, hvornår interoperabilitetsvurderinger er obligatoriske i henhold til forordningen om et interoperabelt Europa. Desuden defineres en række nøglebegreber som f.eks. transeuropæiske digitale offentlige tjenester og bindende krav. Kapitlet indeholder et beslutningstræ, der kan bruges til at afgøre, om der er behov for en vurdering. En række scenarier beskrives som eksempler på, om en vurdering er påkrævet, f.eks. tilpasning af nationale løsninger til EU's dataudveksling eller indkøb af digitale tjenester, der ikke indebærer grænseoverskridende interaktioner. I kapitlet fremhæves vigtigheden af at foretage vurderingen tidligt, og det præciseres, at en vurdering kan baseres på tidligere vurderinger, så vurderingen ikke skal foretages igen, medmindre der er sket væsentlige ændringer.

Kapitel 3: Hvordan udføres en interoperabilitetsvurdering?

Dette kapitel indeholder en trinvis vejledning til gennemførelse af en interoperabilitetsvurdering. Kapitlet beskriver de indledende trin såsom identifikation af behovet for vurdering, fastlæggelse af omfang og målsætninger, sammensætning af et team og identifikation af interessenter. Den indledende analyse omfatter gennemgang af dokumentation, identifikation af bindende krav, kortlægning af omfattede tjenester og gennemførelse af interview med interessenter. Selve vurderingen omfatter en undersøgelse af virkningen af bindende krav på grænseoverskridende interoperabilitet på tværs af retlige, organisatoriske, semantiske og tekniske aspekter. Bedste praksis og eksempler beskrives og kan bruges som rettesnor for processen, f.eks. anvendelse af den europæiske interoperabilitetsramme (EIF) og specialiserede værktøjer såsom modenhedsvurderinger af interoperabilitet.

Kapitel 4: Hvordan dokumenteres vurderingen i den omfattende rapport?

Vurderingsrapporten er det centrale resultat af arbejdet, og i den opsummeres bindende krav, omfattede tjenester og identificerede interoperabilitetsvirkninger. Vurderingsrapporten skal offentliggøres på et officielt websted, være maskinlæsbar og indeholde specifikt indhold som fastsat i forordningen om et interoperabelt Europa. I kapitlet beskrives det krævede minimumsindhold, f.eks. generelle oplysninger, identificerede virkninger og relevante interoperabilitetsløsninger. Det indeholder anbefalinger vedrørende maskinlæsbarhed og rådgivning om beskyttelse af følsomme oplysninger. Rapporten bør fremsendes elektronisk til Rådet for et Interoperabelt Europa som støtte til beslutningstagning og overvågning.

Kapitel 5: Hvordan sikres god forvaltning af processen bag en interoperabilitetsvurdering i din organisation?

Effektiv forvaltning er afgørende for vellykkede interoperabilitetsvurderinger. I dette kapitel gennemgås en række vigtige faktorer såsom kontekstafhængighed, organisatorisk opbygning, bæredygtighed og tilpasning af vurderingsprocessen. Det anbefales, at vurderingerne integreres i de eksisterende administrative arbejdsgange. Samtidig fremhæves de første trin i processen og behovet for løbende forbedringer baseret på efterfølgende overvejelser og udveksling af bedste praksis. Dette bidrager yderligere til at sikre en politisk beslutningsproces, hvor der tages højde for digitalisering og formuleres politik og lovgivning, hvor digitaliseringsaspektet er indarbejdet fra starten af den politiske cyklus, så digitaliserbarhed, fremtidssikring og interoperabilitet sikres.

Kapitel 6: Yderligere ressourcer og videreudvikling af nærværende retningslinjer

Dette kapitel beskriver eksisterende og fremtidige materialer til gennemførelse af interoperabilitetsvurderinger. Portalen for et interoperabelt Europa fungerer som en fælles portal for udveksling af viden og materialer, herunder oplysninger om den europæiske interoperabilitetsramme (EIF) og den tilhørende værktøjskasse samt link til akademiet for et interoperabelt Europa. Fremtidige værktøjer og onlinematerialer, der også udarbejdes af Europa-Kommissionen, vil være tilgængelige som hjælp til at foretage vurderinger og offentliggøre rapporter. Selve retningslinjerne vil fortsat blive videreudviklet og tilpasset til nye omstændigheder og obligatoriske vurderinger, og de forventes hyppigt at blive revideret for at afspejle den aktuelle praksis og brugererfaringer.

Om disse retningslinjer

I en tid præget af en hurtig digital omstilling skal [Forordningen om et interoperabelt Europa \(IEA\)](#)¹ fremme en problemfri tilvejebringelse af digitale offentlige tjenester i hele Den Europæiske Union. I den sammenhæng er interoperabilitet afgørende. Forskellige organisationer og systemer skal kunne interagere effektivt, udveksle data og sikre, at offentlige tjenester ikke kun er teknologisk avancerede, men også tilgængelige og brugervenlige. I den sammenhæng er interoperabilitetsvurderinger både en teknisk nødvendighed og strategisk vigtige.

Retningslinjerne er ikke et mirakelmiddel, der kan sikre fuld interoperabilitet, men de kan bruges som et **generisk udgangspunkt for en udvikling, der skal sikre øget interoperabilitet**. Dermed har retningslinjerne til formål på en ikke-bindende måde at gennemgå²:

- hvorfor en interoperabilitetsvurdering er nyttig, og hvordan den kan hjælpe offentlige organisationer med at levere bedre digitale offentlige tjenester til lavere omkostninger og med større effektivitet ([Kapitel 1](#))
- hvornår en interoperabilitetsvurdering er obligatorisk i henhold til IEA ([Kapitel 2](#))
- de forskellige måder at foretage en interoperabilitetsvurdering på ([Kapitel 3](#))
- hvad der skal tages i betragtning i rapporten om interoperabilitetsvurderingen ([Kapitel 4](#))
- de kritiske faktorer for en vellykket gennemførelse og styring af processerne i forbindelse med interoperabilitetsvurderinger i din offentlige organisation ([Kapitel 5](#))
- yderligere materialer og oplysninger om, hvordan man kan bidrage til videreudvikling af retningslinjerne ([Kapitel 6](#)).

Forskellige grupper indgår i processen bag en interoperabilitetsvurdering med forskellige interesser. Disse retningslinjer tager højde for de forskellige målgruppers behov:

Vurdering (assess):

- Afgør, om det er nødvendigt at foretage en vurdering i en bestemt sag.
- Foretag vurderingen.
- Deltag i vurderingen.

Rapportering (report):

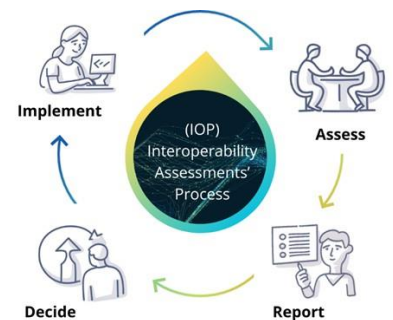
- Dokumenter resultatet af vurderingen i vurderingsrapporten.
- Offentliggør evalueringsrapporten.

Beslutningstagning (decide):

- Træf afgørelse om bindende krav på grundlag af vurderingsrapporten.
- Træf afgørelse om forvaltning af interoperabilitetsvurderinger.

Gennemførelse (implement):

- Gennemfør de bindende krav ud fra vurderingsrapporten.

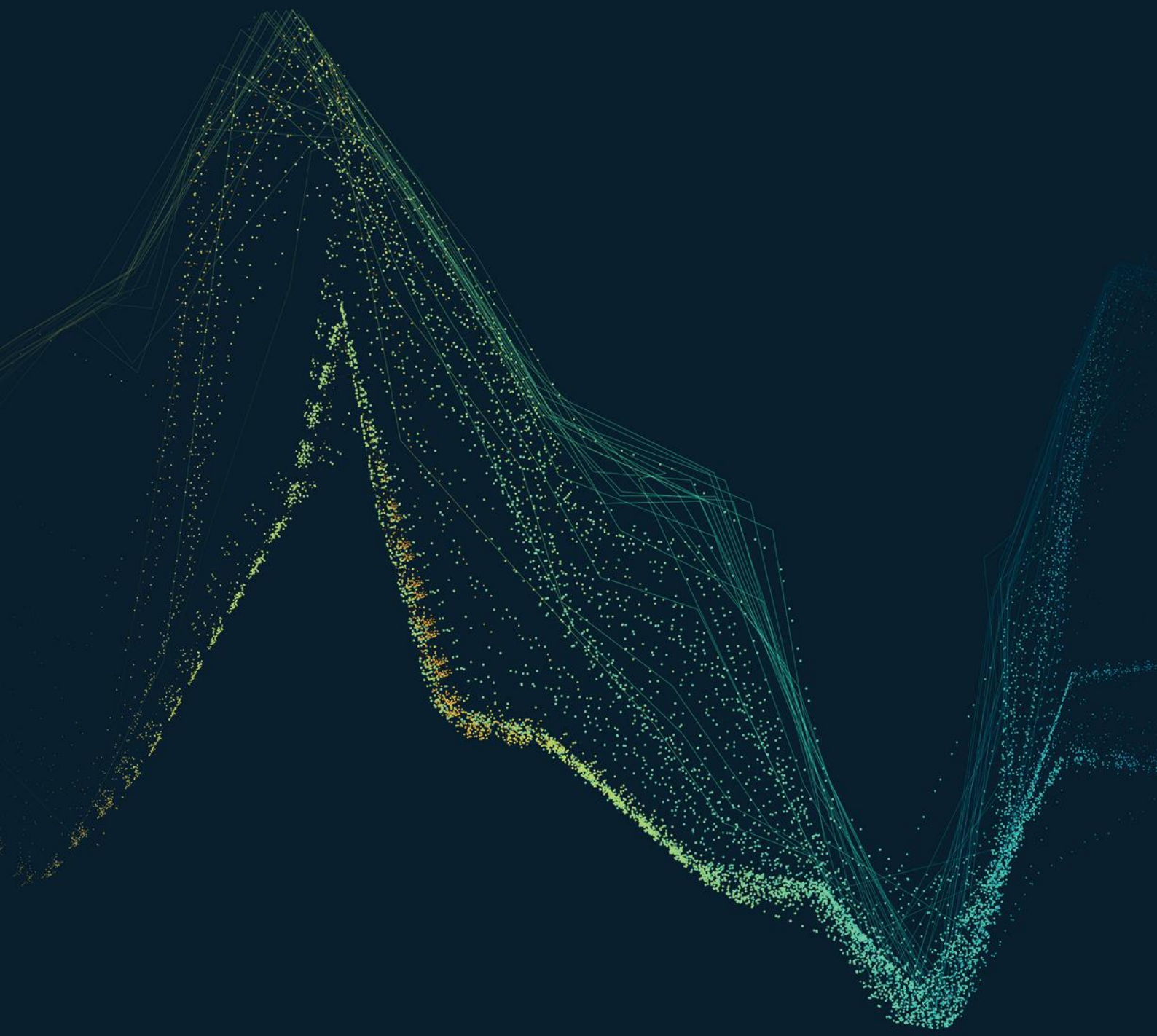
¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/903 af 13. marts 2024 om foranstaltninger til sikring af et højt niveau af interoperabilitet i den offentlige sektor i hele Unionen (forordningen om et interoperabelt Europa), EUT L, 2024/903 af 22.3.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/903/oj>.

² Bindende fortolkning af EU-retten er EU-Domstolens enekompetence.

Ofte stillede spørgsmål om interoperabilitetsvurderinger, og hvor du kan finde svarene

1. Hvad er en interoperabilitetsvurdering? – [Kapitel 1](#)
2. Hvilke bindende krav kan have indvirkning på interoperabilitet på tværs af grænser? – [Kapitel 2](#)
3. Hvilke transeuropæiske digitale offentlige tjenester er omfattet af disse bindende krav? – [Kapitel 2](#)
4. Hvilke offentlige organisationer er juridisk forpligtede til at foretage den obligatoriske interoperabilitetsvurdering? – [Kapitel 2](#)
5. Hvordan afgør man, om de bindende krav påvirker interoperabilitet på tværs af grænser i transeuropæiske digitale offentlige tjenester? – [Kapitel 3](#)
6. Hvilke konkrete trin kan indgå i en interoperabilitetsvurdering? [\(Kapitel 3\)](#)
7. Hvilke offentlige og private interessenter berøres af de bindende krav? – [Kapitel 4](#)
8. Hvor tidligt i processen til fastlæggelse og vedtagelse af bindende krav kan en interoperabilitetsvurdering gennemføres? – [Kapitel 4](#)
9. Hvor mange interoperabilitetsvurderinger bør der foretages for de bindende krav? – [Kapitel 2](#)
10. Hvordan foretages rapportering og offentliggørelse af resultatet af den obligatoriske interoperabilitetsvurdering? – [Kapitel 5](#)
11. Hvor kan man finde yderligere materialer, og hvordan vil retningslinjerne blive videreudviklet? – [Kapitel 6](#)

1 Hvad er interoperabilitetsvurderinger, og hvorfor er de relevante?

1.1 Bestemmelser i forordningen om et interoperabelt Europa

I artikel 3, stk. 1, i IEA fastsættes **forpligtelsen til at foretage en interoperabilitetsvurdering**:

"Inden der træffes afgørelse om nye eller væsentligt ændrede bindende krav, skal en EU-enhed eller en offentlig myndighed foretage en interoperabilitetsvurdering."

I henhold til artikel 3, stk. 2, i IEA skal interoperabilitetsvurderingen derfor identificere og vurdere:

- a) virkningerne af de bindende krav for grænseoverskridende interoperabilitet ved hjælp af den [europæiske interoperabilitetsramme \(EIF\)](#) som et støtteværktøj
- b) interessenterne, som de bindende krav er relevante for
- c) løsninger for et interoperabelt Europa, der understøtter gennemførelsen af de bindende krav.

I nærværende retningslinjer forklares det, hvad der skal gøres, og hvorfor det skal gøres.

1.2 Hvad er interoperabilitet?

For at forstå, hvad interoperabilitetsvurderinger er, skal man samtidig vide, hvad der generelt menes med interoperabilitet. EIF er det vejledende dokument om interoperabilitet mellem offentlige tjenester i EU. EIF definerer generelt interoperabilitet som andet og mere end et teknisk spørgsmål. Der er også andre vigtige faktorer, der kan hindre interoperabilitet mellem digitale offentlige tjenester på tværs af grænserne: i) forskellige retlige rammer i medlemsstaterne kan føre til uforenelige regler, ii) forskellig organisering af de kompetente myndigheder og forvaltningsniveauer gør det vanskeligt at fastslå, hvem der er ansvarlig for hvad, og hvordan de nationale processer kan koordineres i grænseoverskridende sager, iii) forskellige sprog, kulturer og juridiske begreber i medlemsstaterne gør det til en udfordring at sikre, at fælles udtryk forstås på samme måde i hele EU, og iv) forskellige tekniske løsninger, der anvendes i medlemsstaterne, kan være uforenelige og dermed hindre interoperabiliteten.

IEA's anvendelsesområde er specifikt **grænseoverskridende interoperabilitet, da dokumentet finder anvendelse på transeuropæiske digitale offentlige tjenester** (dvs. mulighed for på meningsfuld vis at dele data på tværs af grænserne):

"grænseoverskridende interoperabilitet": muligheden for, at EU-enheder og offentlige myndigheder i medlemsstaterne kan interagere med hinanden på tværs af grænserne ved at dele data, oplysninger og viden gennem digitale processer i overensstemmelse med de retlige, organisatoriske, semantiske og tekniske krav i forbindelse med en sådan grænseoverskridende interaktion

Artikel 2, stk. 1, i IEA

Hvad betyder det i praksis, når man ser på de fire lag (det retlige, det organisatoriske, det semantiske og det tekniske) i EIF?

Juridisk interoperabilitet betegner, om offentlige organisationer, der opererer inden for forskellige retlige rammer, er i stand til at samarbejde om levering af transeuropæiske digitale offentlige tjenester (f.eks. levering af et nationalt handicapkort, der kan anvendes som juridisk gyldigt bevis i andre medlemsstater).

Organisatorisk interoperabilitet betegner, om offentlige organisationer tilpasser deres forretningsprocesser, ansvarsområder og forventninger for at opnå levering af transeuropæiske digitale offentlige tjenester af høj kvalitet (f.eks. ved klart at udpege en offentlig myndighed, der har tilladelse til at udstede nationale handicapkort, der er gyldige i en anden medlemsstat).

Semantisk interoperabilitet betegner, om det nøjagtige format og den nøjagtige betydning af udvekslede data og oplysninger bevares og forstås under udvekslinger mellem offentlige organisationer, der er nødvendige for leveringen af de transeuropæiske digitale offentlige tjenester (f.eks. ved at sikre, at indholdet og strukturen af det nationale handicapkort kan forstås af myndigheder i andre medlemsstater).

Teknisk interoperabilitet betegner, om forskellige offentlige organisationers net- og informationssystemer kan sammenkobles sikkert og korrekt som krævet i forbindelse med leveringen af de transeuropæiske digitale offentlige tjenester (f.eks. ved at sikre, at nationale handicapkort udstedes i et digitalt format, der kan behandles af andre medlemsstater).

Den seneste version af EIF blev vedtaget af Europa-Kommissionen i 2017 og danner grundlag for mange nationale interoperabilitetsrammer (NIF'er) og interoperabilitetspolitikker. Fremover styres udviklingen af EIF af [Rådet for et Interoperabelt Europa](#). Hvis du er interesseret i yderligere oplysninger, tilbyder [Akademiet for et interoperabelt Europa uddannelse i EIF](#).

EIF er et godt udgangspunkt for at forstå, hvad en interoperabilitetsvurdering er.

1.3 Den vigtigste udløsende faktor for interoperabilitetsvurderinger

Hver dag vedtager eller ændrer offentlige organisationer bindende krav³ (dvs. forpligtelser, forbud, betingelser, kriterier eller begrænsninger), der påvirker samspillet med offentlige organisationer i andre lande eller på EU-plan; et samspil som er nødvendigt for leveringen af transeuropæiske digitale offentlige tjenester. Interoperabilitetsvurderinger er netop målrettet mod disse beslutningsprocesser. De har til formål at øge opmærksomheden på den grænseoverskridende interoperabilitet og de mulige virkninger, som bindende krav kan have, **før** kravene vedtages. De enheder, der træffer afgørelser, som indeholder bindende krav (f.eks. et lovforslag eller en udbudsprocedure), er derfor retligt forpligtede til at gennemføre en vurdering. De kan dog uddelegere vurderingen til andre, fordi medlemsstaterne frit kan træffe beslutninger vedrørende de interne ressourcer og det samarbejde mellem de offentlige myndigheder, der er nødvendigt for at foretage interoperabilitetsvurderinger (betragtning 16 i IEA).

³ Begreberne i IEA er forklaret detaljeret i [Kapitel 2](#).

1.4 Hvordan kan vurderinger bidrage til at levere bedre digitale offentlige tjenester til lavere omkostninger?

En problemfri digital interaktion mellem offentlige organisationer er afgørende for borgernes og virksomhedernes mobilitet i hele EU – og dermed for gennemførelsen af det digitale indre marked og for at øge konkurrenceevnen i EU's økonomi. Den er også en forudsætning for transeuropæiske digitale offentlige tjenester af høj kvalitet. I alt dette er interoperabilitet en vigtig faktor for at sikre en problemfri digital interaktion og dermed nå målene. Sikring af interaktion bliver imidlertid ofte glemt i de tidlige faser i politik- og IT-projektudviklingen, navnlig med hensyn til andre forhold end teknisk interoperabilitet i net og informationssystemer.

Interoperabilitetsvurderinger øger opmærksomheden på grænseoverskridende interoperabilitet så tidligt som muligt, og formålet er at øge mobiliteten og konkurrenceevnen og undgå dyre hindringer for interoperabilitet.

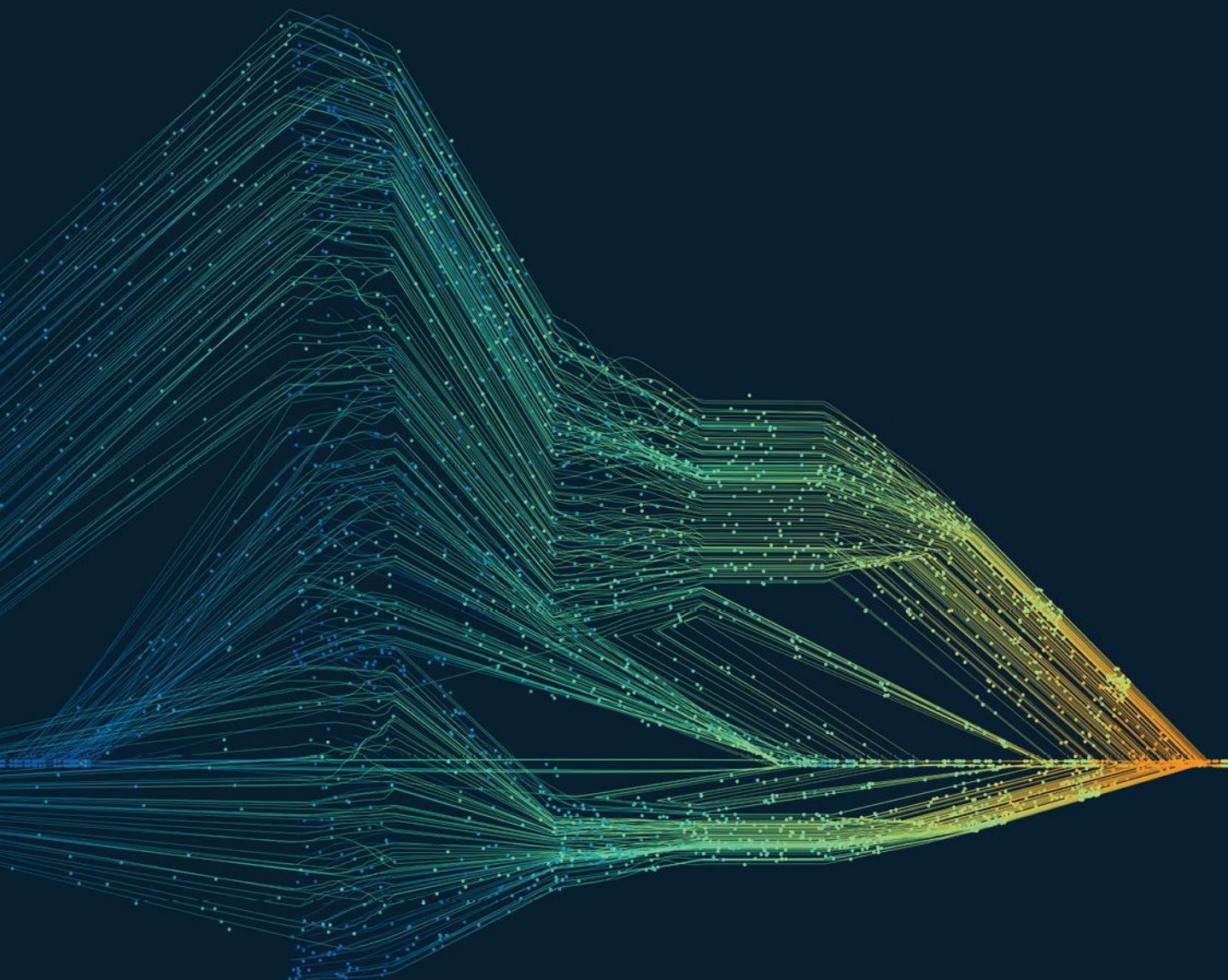
Ud over tæt harmoniserede nicheområder (f.eks. udveksling af oplysninger om køretøjer og kørekort) kan (fælles) levering af digitale offentlige tjenester af høj kvalitet på tværs af medlemsstaternes grænser være særligt udfordrende på grund af specifikke grænseoverskridende anliggender på tværs af alle dimensioner af interoperabilitet (juridisk, organisatorisk, semantisk og teknisk). Interoperabilitetsvurderingen bidrager til at sikre, at der tages behørigt hensyn til disse udfordringer, og at der identificeres mulige løsninger til senere gennemførelse, hvilket mindsker den administrative byrde og letter adgangen til digitale offentlige tjenester for borgere og virksomheder i EU. Vurderingsprocessen er også en hjælp til de offentlige forvaltninger til at finde genanvendelige løsninger og undgå at skulle starte helt fra bunden.

Interoperabilitetsvurderingen gør det lettere at tage behørigt hensyn til alle de dimensioner af grænseoverskridende interoperabilitet, der er relevante for levering af transeuropæiske digitale offentlige tjenester og dermed undgå at skabe unødige administrative byrder.

Desuden har offentliggørelse af interoperabilitetsvurderinger til formål at formidle de indhøstede erfaringer til andre offentlige organisationer i EU og dermed hjælpe dem med at forbedre deres beslutninger om bindende krav og øge genanvendelsen. Det sker gennem eksempelvis peer reviews og ved brug af et register, hvor tidligere vurderinger kan tilgås. Den obligatoriske interoperabilitetsvurdering alene kan ikke forhindre problemer med grænseoverskridende interoperabilitet, men den bidrager til at identificere behovet for nye juridiske, organisatoriske, semantiske eller tekniske løsninger og aftaler på EU-plan eller nationalt plan for at fjerne eller mindske grænseoverskridende hindringer.

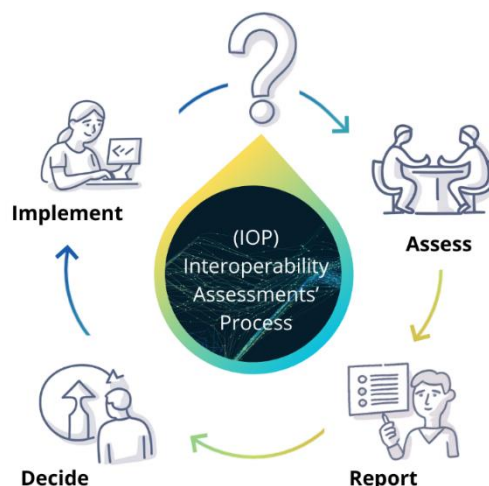
Fordelene ved at foretage interoperabilitetsvurderingerne er således større end fordelene ved den enkelte vurdering, fordi de fremmer peerlæring mellem offentlige organisationer og bidrager til at identificere de spørgsmål, der bedst håndteres i en fælles indsats.

2 Hvornår er en interoperabilitetsvurdering lovpligtig?

Dette kapitel er en hjælp til de ansvarlige for interoperabilitetsvurderinger i offentlige organisationer, når de skal afgøre, om de er retligt forpligtede til at foretage en interoperabilitetsvurdering.

I kapitlet gennemgås konkret de begreber i IEA, der udløser forpligtelsen til at foretage en interoperabilitetsvurdering. På baggrund af den grundige gennemgang af nøglebegreberne opstilles et beslutningstræ, der opsummerer de skridt, der skal tages for at afgøre, om der er behov for en interoperabilitetsvurdering. Begreberne illustreres yderligere med en række eksempler, hvor der kan være tvivl om, hvorvidt der foreligger en forpligtelse til at foretage en vurdering.

2.1 De vigtigste begreber i forbindelse med interoperabilitetsvurderinger

Interoperabilitetsvurderinger sigter mod en velforvaltet forandringsproces, hvor indvirkningen på grænseoverskridende interoperabilitet identificeres så proaktivt som muligt. Hovedbegreberne defineres i artikel 2 i IEA:

2.1.1 Hvad er bindende krav?

Begrebet "bindende krav" defineres i artikel 2, nr. 15), i IEA som:

- en forpligtelse, et forbud, en betingelse, et kriterie eller en begrænsning
- værende af retlig, organisatorisk, semantisk eller teknisk art
- værende fastsat af en EU-enhed eller en offentlig myndighed
- noget, der vedrører en eller flere transeuropæiske digitale offentlige tjenester
- noget, der har indvirkning på grænseoverskridende interoperabilitet.

Ordlyden i IEA

I betragtning 18 i IEA præciseres det yderligere, hvad et bindende krav er, og hvordan det kan fastsættes:

Der kan fastsættes bindende krav i "love, administrative bestemmelser, kontrakter, udbud eller andre officielle dokumenter. Bindende krav påvirker, hvordan transeuropæiske digitale offentlige tjenester og deres net- og informationssystemer, der anvendes til at levere dem, udformes, indkøbes, udvikles og gennemføres, hvorved disse tjenesters indgående eller udgående datastrømme påvirkes. Opgaver såsom evolutiv vedligeholdelse, der ikke indfører væsentlige ændringer, sikkerhedsopdateringer eller tekniske opdateringer, eller enkle indkøb af standardudstyr til informations- og kommunikationsteknologi (IKT) påvirker dog normalt ikke den grænseoverskridende interoperabilitet af transeuropæiske digitale offentlige tjenester og fører derfor ikke til en obligatorisk interoperabilitetsvurdering som omhandlet i denne forordning."⁴.

En vigtig faktor ved vurdering af, om et krav er "bindende" i henhold til IEA, er, om kravet har konsekvenser for andre organisationer, der deltager i leveringen af den offentlige tjeneste (dvs. en

⁴ Betragtning 10, 15-17 og 21-22 IEA er også relevante.

indvirkning på grænseoverskridende interoperabilitet). Et teknisk krav, der kun er obligatorisk for den besluttende part, men som samtidig **begrænser andres valgmuligheder**, kan eksempelvis betragtes som et bindende krav.

Bindende krav vil normalt være baseret på lovgivning. Et bindende krav i en lov kan f.eks. vedrøre:

- indsamling, behandling, generering, udveksling eller deling af data mellem EU-enheder eller offentlige myndigheder (f.eks. en forordning om offentlige registre)
- automatisering eller digitalisering af offentlige tjenester eller deres underliggende processer (f.eks. anvendelse af kunstig intelligens i en offentlig tjeneste eller udstedelse af et kørekort i digitalt format (som data) i stedet for et fysisk kort)
- anvendelse af nye eller eksisterende net- og informationssystemer (f.eks. brug af det tekniske "once only" engangssystem⁵).

Eksempelvis vil EU-lovgivning, der forpligter medlemsstaterne til at koordinere udførelsen af forskellige nationale regeringsopgaver, ofte kræve, at der udvikles og integreres informationssystemer eller andre digitale løsninger såsom API'er⁶ eller foretages væsentlige ændringer i de eksisterende systemer for at opfylde de nye krav. EU-lovgivning, der indeholder bindende krav, omfatter f.eks. [Forordningen om den fælles digitale portal](#) (krav om, at der skal tilføjes yderligere lag oven på den nationale infrastruktur) og [eIDAS-forordningen](#) (krav om tilpasning af de nationale tjenester) og Schengenlovgivningen (krav om fuld harmonisering af systemerne).

Udgifter til omfattende udvikling af informationssystemer kræver ofte godkendelse i form af en budgetbevilling. Desuden vil nye datastrømme mellem myndigheder ofte kræve et retsgrundlag for udveksling af data. **Det vil derfor generelt være fornuftigt at være meget opmærksom på eventuelle krav, der er vedtaget af lovgiverne.** Det er dog vigtigt at bemærke, at offentlige myndigheder eller EU-enheder i nogle tilfælde kan beslutte at fastsætte bindende krav uden for lovgivningen (f.eks. krav i udbudsprocedurer, store pilotprojekter eller bilaterale aftaler mellem to eller flere medlemsstater). Det er også muligt, at der kan fastsættes yderligere krav efter vurdering af de bindende krav fra den oprindelige lovgivning (f.eks. præcisering af levering af digitale offentlige tjenester). Den type beslutninger kan begrænse andres valgmuligheder og vil derfor også kræve en interoperabilitetsvurdering.

Generelt vil der ikke være behov for en vurdering af tilfælde, der vedrører opgaver såsom evolutiv vedligeholdelse, der ikke indfører væsentlige ændringer, sikkerhedsopdateringer eller tekniske opdateringer eller enkle indkøb af standardudstyr til informations- og kommunikationsteknologi (IKT) (betragtning 18 i IEA).

Et "bindende krav" i betydningen anvendt i IEA skal ud over at være bindende også **fastsættes af en EU-enhed eller en offentlig myndighed**, vedrøre en eller flere **transeuropæiske digitale offentlige tjenester** og have en effekt på **interoperabilitet på tværs af grænserne**. Begreberne forklares nærmere nedenfor.

⁵ Jf. artikel 14 i forordningen om en fælles digital portal: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/1724 af 2. oktober 2018 om oprettelse af en fælles digital portal, der giver adgang til oplysninger, procedurer og bistands- og problemløsningstjenester, og om ændring af forordning (EU) nr. 1024/2012, EUT L 295 af 21.11.2018, s. 1.

⁶ Applikationsgrænseflader er software, der gør det muligt for to applikationer at kommunikere med hinanden, dvs. at de muliggør dataoverførsel.

2.1.2 Hvad er offentlige myndigheder og EU-enheder?

Det eller de bindende krav, der vurderes, skal være fastsat af en offentlig myndighed eller en EU-enhed. Artikel 2, nr. 6), i IEA definerer en "offentlig myndighed" på samme måde som en offentlig myndighed defineres i artikel 2, nr. 1), i [Direktivet om åbne data](#), dvs.:

- staten, regionale eller lokale myndigheder
- offentligretlige organer⁷ eller
- sammenslutninger af en eller flere af sådanne myndigheder eller et eller flere af sådanne offentligretlige organer.

Denne definition anvendes både i forbindelse med direktivet om åbne data og i forbindelse med eIDAS-forordningen. Følgelig er en offentlig organisation, der er omfattet af disse retsakters anvendelsesområde, også omfattet af definitionen af en offentlig myndighed i henhold til IEA.

I artikel 2, nr. 5), i IEA defineres "EU-enheder" som "EU-institutioner,-organer,-kontorer og-agenturer, der er oprettet ved eller på grundlag af TEU, traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde eller traktaten om oprettelse af Det Europæiske Atomenergifællesskab".

2.1.3 Hvad anses som transeuropæiske digitale offentlige tjenester?

Tjenester skal betragtes som transeuropæiske digitale offentlige tjenester, når de opfylder de kumulative krav, der er fastsat i artikel 2, nr. 2), i IEA. Med andre ord:

"digitale tjenester, der leveres af EU-enheder eller offentlige myndigheder indbyrdes eller til fysiske eller juridiske personer i Unionen, og som kræver interaktion på tværs af medlemsstaternes grænser, mellem EU-enheder eller mellem EU-enheder og offentlige myndigheder, ved hjælp af deres net- og informationssystemer"

– Artikel 2, nr. 2), i IEA

Kun for bindende krav vedrørende sådanne transeuropæiske digitale offentlige tjenester skal der foretages en interoperabilitetsvurdering. Det betyder, at kravet skal **påvirke, hvordan** de transeuropæiske digitale offentlige tjenester eller de tilhørende netværk og informationssystemer udformes, indkøbes, udvikles, implementeres og leveres og dermed påvirker tjenesternes indgående eller udgående datastrømme. Med andre ord skal kravet påvirke de anvendte data under hensyntagen til afsender og modtager og den anvendte digitale løsning. Indgående datastrømme kan bestå af:

- data, der er nødvendige for at levere den digitale offentlige tjeneste
- afsender af data
- den digitale kanal til modtagelse af data.

Udgående datastrømme kan bestå af:

⁷ Se definitionen i artikel 2, nr. 2), i direktivet om åbne data: "organer med alle følgende karakteristika: a) de er oprettet specielt med henblik på at imødekomme almenhedens behov, dog ikke behov af industriel eller kommerciel karakter, b) de er en juridisk person, og c) de finansieres for størstedelens vedkommende af staten, regionale eller lokale myndigheder eller af andre offentligretlige organer eller er underlagt ledelsesmæssig kontrol af disse myndigheder eller organer, eller de har et administrations-, ledelses- eller tilsynsorgan, hvor mere end halvdelen af medlemmerne udpeges af staten, regionale eller lokale myndigheder eller andre offentligretlige organer."

- data, der leveres af den digitale offentlige tjeneste
- modtager af data
- den digitale kanal til levering af data.

2.1.3.1 Hvad er en digital offentlig tjeneste?

For bedre at forstå begrebet transeuropæisk digital offentlig tjeneste er det vigtigt at forstå de underliggende begreber. IEA gælder kun for **digitale offentlige tjenester**, men definerer ikke, hvilke tjenester der betragtes som offentlige tjenester. I artikel 1, stk. 3, præciseres det, at "Denne forordning finder anvendelse, uden at det berører medlemsstaternes kompetence til at definere, hvad der udgør offentlige tjenester, eller deres mulighed for at fastlægge procedureregler for eller at levere, forvalte eller gennemføre disse tjenester." Det betyder, at offentlige tjenester kan være forskellige på tværs af medlemsstater.

Der er dog nogle fælles træk: Digitale offentlige tjenester i betydningen anvendt i IEA er **kun tjenester, der leveres enten af EU-enheder eller af medlemsstaternes offentlige myndigheder**. Private virksomheder kan f.eks. forvalte en parkeringsplads på en offentlig grund og en parkeringsapp, der understøtter en sådan tjeneste. Den omstændighed, at det fysiske sted ejes af en offentlig myndighed, og at de private virksomheder lejer stedet af den offentlige myndighed, indebærer ikke automatisk, at de digitale parkeringsapplikationer er digitale offentlige tjenester, der leveres af en offentlig myndighed. I andre tilfælde kan aktører fra den private sektor indgå med en hjælpende rolle, som ikke påvirker tjenestens offentlige karakter (f.eks. kan en offentlig tjeneste anvende cloudtjenester, der leveres af aktører fra den private sektor, men den offentlige myndighed eller EU-enheden bevarer det overordnede ansvar for at levere tjenesten).

Transeuropæiske digitale offentlige tjenester er begrænset til tjenester, der **leveres enten til en anden offentlig myndighed eller EU-enhed eller til en fysisk eller juridisk person i EU**. Det betyder, at krav, der vedrører tjenester, som kun er tilgængelige til intern brug i en offentlig myndighed eller en EU-enhed, ikke falder ind under definitionen (f.eks. reservation af en arbejdsplads i et åbent kontorlandskab), og tjenester, der kun indebærer interaktion med et land eller borgere og virksomheder **uden for EU**, falder heller ikke ind under definitionen.

2.1.3.2 Hvornår anses en digital offentlig tjeneste som transeuropæisk?

Hvis den eller de pågældende tjenester opfylder kravene til at være en digital offentlig tjeneste, er det muligt at vurdere, om den også anses som en transeuropæisk digital offentlig tjeneste. To betingelser skal være opfyldt: i) tjenesteydelsen skal omfatte interaktion på tværs af medlemsstaternes grænser, mellem EU-enheder eller mellem EU-enheder og offentlige myndigheder, dvs. på tværs af deres jurisdiktioner, og ii) det skal ske ved hjælp af deres net- og informationssystemer.

Eksempler på **interaktion på tværs af medlemsstaternes grænser** kunne være interaktioner, der er nødvendige for gensidig anerkendelse af akademiske eksamensbeviser eller erhvervsmæssige kvalifikationer, udveksling af køretøjsdata af hensyn til trafiksikkerheden, adgang til socialsikrings- og sundhedsdata og udveksling af oplysninger vedrørende beskatning, told og generelt alle tjenester, der tjener til at gennemføre engangsprincippet.

Interaktion mellem EU-enheder kunne f.eks. omfatte interaktion mellem en tjenestegren i Kommissionen og et agentur til forvaltning af et projekt eller et finansieringsprogram eller interaktion mellem medlovgiverne.

Interaktion mellem medlemsstaternes offentlige myndigheder og EU-enheder kan f.eks. ske i forbindelse med kvikskranksystemer, offentlige udbud over tærskelværdierne eller forskellige

rapporteringsmekanismer. Interaktioner, der finder sted gennem systemer, der leveres af EU-enheder, men understøtter interaktion på tværs af medlemsstaternes grænser, vil falde ind under begge kategorier (f.eks. interaktion gennem det tekniske system baseret på engangsprincippet).

Tjenesten skal også kræve interaktion **mellem af to eller flere offentlige myndigheders eller EU-enheders netværks- eller informationssystemer**. Hvis levering af en digital offentlig tjeneste ikke kræver interaktion med andre offentlige myndigheders eller EU-enheders netværk eller informationssystemer, skal tjenesten ikke betragtes som en transeuropæisk digital offentlig tjeneste. Det er f.eks. tilfældet, når bevismateriale udveksles med almindelig post.

2.1.4 Hvad er grænseoverskridende interoperabilitet?

Med hensyn til de bindende kravs anvendelsesområde skal de have indvirkning på den grænseoverskridende interoperabilitet som defineret i artikel 2, nr. 1), i IEA. Spørgsmålet om, hvordan en sådan indvirkning opstår, vil være en del af selve vurderingen, men spørgsmålet om en mulig indvirkning indgår i den forudgående vurdering. Hvis de krav, der skal vurderes, vedrører transeuropæiske digitale offentlige tjenester (og dermed samspillet mellem offentlige myndigheder i forskellige medlemsstater og EU-enheder), vil de normalt også påvirke den grænseoverskridende interoperabilitet, fordi de er afgørende for den måde, hvorpå de offentlige myndigheder og EU-enheder interagerer med hinanden.

2.2 Beslutningstræ

Beslutningstræet på den følgende side kan bruges som grundlag for at vurdere, om der er behov for en interoperabilitetsvurdering. Hvis myndigheden kommer til "Ja" i beslutningstræet, er en interoperabilitetsvurdering obligatorisk. Hvis det ikke er tilfældet, er en interoperabilitetsvurdering ikke obligatorisk, men kan stadig være nyttig (se kapitel 1).

Figur 1: Beslutningstræ for en interoperabilitetsvurdering

Relevante begreber	Trin	Spørgsmål	Hvis svaret er "Ja"	Hvis svaret er "Nej"
Fastlæggelse af, om en proces fastsætter bindende krav, og om eventuelle bindende krav udløser behovet for en vurdering.	1	Er der tale om en proces, der fastsætter bindende krav? Det kan f.eks. være en lovgivningsproces eller en indkøbsproces. Med andre ord: er de foreliggende bindende krav endnu ikke besluttet og kan derfor stadig ændres ?	Fortsæt til trin 2	Der er ikke behov for en interoperabilitetsvurdering. <i>Det er kun obligatorisk at foretage en interoperabilitetsvurdering, hvis et krav stadig kan ændres.</i>
Vurdering af, om kravet er bindende.	2	Er det foreliggende krav bindende ? (Hermed menes, at det begrænser andres valgmuligheder)?	Fortsæt til trin 3	Der er ikke behov for en interoperabilitetsvurdering. <i>Kun bindende krav udløser en interoperabilitetsvurdering.</i>
Vurdering af, om det bindende krav vedrører digitale offentlige tjenester.	3	1. Vedrører det bindende krav en digital offentlig tjeneste, der leveres af EU-organer eller af offentlige myndigheder?	Fortsæt til trin 4	Der er ikke behov for en interoperabilitetsvurdering. <i>Udelukkende offentlige tjenesteydelser leveret af offentlige myndigheder eller EU-enheder er underlagt IEA.</i>
	4	2. Leveres den digitale offentlige tjeneste til en anden offentlig myndighed eller til en EU-enhed eller til en fysisk eller juridisk person i EU?	Fortsæt til trin 5	Der er ikke behov for en interoperabilitetsvurdering. <i>Udelukkende offentlige tjenesteydelser, der leveres til andre offentlige myndigheder eller EU-enheder er underlagt IEA.</i>

EUROPA-KOMMISSIONEN – (UDKAST TIL) RETNINGSLINJER FOR INTEROPERABILITETSVURDERINGER

Relevante begreber	Trin	Spørgsmål	Hvis svaret er "Ja"	Hvis svaret er "Nej"
Vurdering af, om der sker en grænseoverskridende dataudveksling, og om den digitale offentlige tjeneste er transeuropæisk.	5	Kræver leveringen af den berørte digitale offentlige tjeneste interaktioner ved hjælp af netværk eller informationssystemer: a) mellem offentlige myndigheder beliggende i forskellige medlemsstater b) mellem EU-enheder eller c) mellem EU-enheder og offentlige myndigheder ?	Fortsæt til trin 6.	Der er ikke behov for en interoperabilitetsvurdering. <i>Tjenester, der er begrænset til en enkelt medlemsstat, betragtes ikke som transeuropæiske digitale offentlige tjenester. Det bindende krav skal påvirke den grænseoverskridende interaktion, for at en vurdering er obligatorisk – hvis tjenesten ikke indebærer en grænseoverskridende interaktion mellem netværk eller systemer, betragtes den ikke som en transeuropæisk digital offentlig tjeneste.</i>
Bekræftelse af, at en vurdering er nødvendig	6	Er det første gang, der foretages en vurdering for dette bindende krav?	Der kræves en interoperabilitetsvurdering. <i>Der foreligger en juridisk forpligtelse til at foretage en interoperabilitetsvurdering og offentliggøre rapporten.</i>	Der er ikke behov for en interoperabilitetsvurdering. <i>Der foreligger ikke en juridisk forpligtelse til at udføre en interoperabilitetsvurdering. En frivillig vurdering kan dog stadig være nyttig.</i>

Uanset hvilket resultat, gennemgangen af beslutningstræet resulterer i, er det vigtigt at overveje følgende tre punkter:

Ingen grund til at gentage

Kun den offentlige organisation, der planlægger en beslutning om et krav, er forpligtet til at foretage vurderingen. Dette gælder for krav i alle faser af en digital offentlig tjenestes livscyklus og kan betyde forskellige enheder, afhængigt af om kravene indføres i et lovgivningsforslag eller specificeres senere (ved at fastsætte nye) under gennemførelsen eller forvaltningen af tjenesten. Hvis en sag er under delt ansvar, skal enhederne fordele rollerne og samarbejde (se også [Kapitel 5](#)). Forpligtelsen vedrører ikke en offentlig organisation, der blot gennemfører et krav og er bundet af en anden offentlig organisations beslutning (se også spørgsmål 1 og 2 i beslutningstræet). Hvis en beslutning træffes i fællesskab (f.eks. i forbindelse med et grænseoverskridende projekt), kan vurderingen også foretages i fællesskab.

Reglen om, at der ikke er behov for gentagne vurderinger, præciseres yderligere ved undtagelsen i artikel 3 i IEA: det er ikke nødvendigt at foretage den obligatoriske interoperabilitetsvurdering igen for et tidligere vurderet bindende krav. Men selv om der ikke er behov for gentagne vurderinger, kan forskellige versioner være relaterede.

Relaterede vurderinger

Vurderinger kan specifikt bygge på hinanden, når en offentlig organisation (f.eks. en EU-enhed) fastsætter bindende krav på højt niveau, som derefter defineres yderligere af de gennemførende enheder. Det kan f.eks. være tilfældet ved gennemførelse af et EU-direktiv i national lovgivning, eller når et tidligere vurderet bindende krav, der er vedtaget i en retsakt, præciseres yderligere i en offentlig udbudsprocedure med henblik på gennemførelse. Hvis dette gøres ved at træffe afgørelse om nye bindende krav, kan der også på dette senere tidspunkt indføres hindringer for grænseoverskridende interoperabilitet, så de nyligt tilføjede krav skal vurderes. Disse vurderinger kan dog henvise til tidligere vurderinger og bygge videre på resultaterne heraf.

Efter samme regel er der ikke behov for en vurdering i gennemførelsesfasen, når et bindende krav skal gennemføres ved hjælp af løsninger fra EU-enheder. Her antages det, at alle løsninger, der leveres af EU-enheder, som standard er interoperable, da de leveres i en lang række sammenhænge i hele EU. Også i dette tilfælde kan der imidlertid frivilligt foretages en interoperabilitetsvurdering for at kontrollere, at der er taget højde for alle mulige forhold vedrørende grænseoverskridende interoperabilitet i løsningerne i den specifikke sammenhæng.

Ingen vurderinger med tilbagevirkende kraft

Den retlige forpligtelse til at foretage interoperabilitetsvurderinger træder i kraft den 12. januar 2025. Mange bindende krav, der påvirker transeuropæiske digitale offentlige tjenesters grænseoverskridende interoperabilitet, kan allerede være vedtaget uden endnu at være gennemført eller implementeret. En vurdering med tilbagevirkende kraft er ikke obligatorisk, men den anbefales på det kraftigste i vigtige sager, fordi den kan bidrage til gennemførelsen eller implementeringen, som forklaret ovenfor.

2.3 Eksempler

Eksempel 1: Tilpasning af en national løsning for at muliggøre dataudveksling med andre medlemsstater

En storby i en medlemsstat er nødt til at videreudvikle sit tekniske system for at støtte udvidede krav til dataudveksling med andre medlemsstaters myndigheder som følge af en ny EU-forordning.

Det ansvarlige generaldirektorat i Kommissionen har imidlertid foretaget en detaljeret interoperabilitetsvurdering i forbindelse med indsendelsen af forslaget, og heri beskrives de forventede konsekvenser for medlemsstaterne. Der er ikke behov for at foretage en ny interoperabilitetsvurdering, hvis den påtænkte ændring er en direkte følge af behovet for at overholde den nye forordning. Med andre ord er en ny vurdering ikke obligatorisk i dette tilfælde, fordi byen ikke **træffer** afgørelsen, men blot **gennemfører** en afgørelse om bindende krav (se spørgsmål 1 (Q1) i beslutningstræet).

En ny vurdering vil imidlertid være obligatorisk, hvis byen beslutter at gennemføre yderligere krav, der ikke stammer fra en forpligtelse i henhold til den nye forordning, men som vil blive fastsat i samme sammenhæng (dataudveksling på tværs af grænserne) eller sandsynligvis vil påvirke den (ændring i dataformat eller ejerskab).

Eksempel 2: Behov for IT-support til ny EU-lovgivning.

Et statsligt organ i en medlemsstat skal have sin rapporteringsløsning videreudviklet for at støtte nye bindende krav, der følger af en nyligt vedtaget forordning. Forordningen forpligter aktører, der er aktive på hjemmemarkedet for produkt X, til regelmæssigt at indsende digitale rapporter om salget af deres produkt.

Der kræves ingen vurdering, fordi agenturet ikke træffer afgørelsen, men blot gennemfører en afgørelse om bindende krav (se spørgsmål 1).

Situationen ville imidlertid være en anden, hvis der i forordningen blot blev fastsat et krav på højt niveau, og agenturet planlagde at træffe afgørelse om yderligere nye bindende krav til gennemførelsen, som endnu ikke er blevet vurderet. Agenturet kan f.eks. være nødt til at træffe afgørelse om krav, der regulerer deling af den digitale indberetning af salget, og vil derefter skulle vurdere virkningen af et sådant krav på grænseoverskridende datadeling.

Agenturet ville fortsat kunne konkludere, at det ikke er forpligtet til at foretage en interoperabilitetsvurdering. Det nye krav vedrører ikke en digital offentlig tjeneste (navnlig ikke samspillet mellem en sådan tjeneste og andre), men ændrer blot tærsklen for antallet af virksomheder, der skal rapporteres om (Q3). I dette tilfælde kan en frivillig vurdering ikke desto mindre være nyttig.

Eksempel 3: Udbud vedrørende en rammekontrakt om vedligeholdelse og videreudvikling af tekniske systemer

Et statsligt organ i en medlemsstat er ved at udbyde en rammekontrakt om vedligeholdelse og videreudvikling af organets informationssystemer. Det statslige organ træffer afgørelse om et bindende krav og ikke kun om gennemførelse af en afgørelse (Q1).

Bindende krav kan omfatte et udbud. Udbuddet af en rammekontrakt om drift, vedligeholdelse og videreudvikling af professionelle systemer indebærer imidlertid ikke automatisk bindende krav til digitale offentlige tjenester, men omhandler snarere "evolutiv vedligeholdelse" (Q2). Der er derfor ikke behov for en interoperabilitetsvurdering.

Der vil normalt være behov for en vurdering, hvis der anmodes om en specifik systemudvikling inden for rammerne af kontrakten (ved indførelse af et nyt nationalt eller organisationsspecifikt krav til støtte for ny lovgivning kan det eksempelvis have konsekvenser for den grænseoverskridende interoperabilitet mellem transeuropæiske digitale offentlige tjenester, måske fordi systemets forretningslogik ændres, helt eller delvist).

Eksempel 4: Indkøb af en løsning til en tjeneste, der anvendes af grænseoverskridende brugere

En kommune i grænseområdet i en medlemsstat overvejer at anskaffe en digital selvbetjeningsløsning for at muliggøre betaling for parkering i kommunens udpegede områder. I forbindelse med udbudsbeslutningen vil kommunen stille nye bindende krav til et informationssystem, der skal levere denne service.

Kravene påvirker imidlertid ikke den grænseoverskridende interoperabilitet (Q3), fordi løsningen har til formål at kræve betaling fra den part, der ønsker at betale gebyret for parkering direkte. Der er ikke behov for dataudveksling mellem myndigheder i medlemsstaterne eller med EU-institutioner i forbindelse med transaktionen.

Da leveringen af tjenesten ikke kræver interaktion mellem net- eller informationstjenester på tværs af grænserne, er kommunen derfor ikke forpligtet til at foretage en interoperabilitetsvurdering, inden den indkøber den foreslåede løsning.

Eksempel 5: Nye foreslåede EU-regler kræver national digital støtte

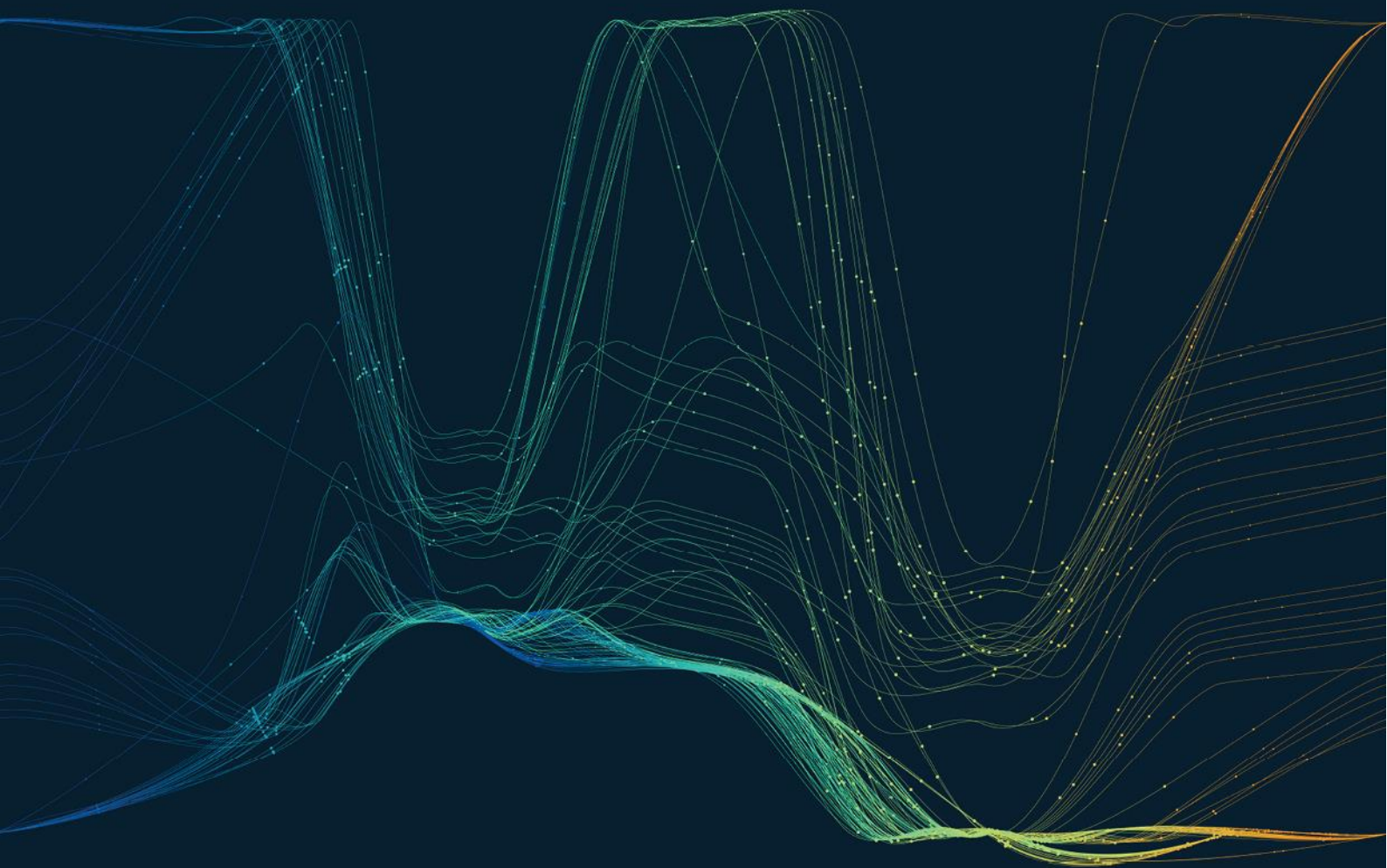
Et generaldirektorat i Kommissionen har udarbejdet en retsakt for yderligere at regulere landbrugssektoren ved at indføre nye afgrænsninger og datatyper for CO₂-emissionsrapportering. Flere medlemsstater indførte allerede nationale løsninger for indberetning for to år siden. Hvis retsakten vedtages, vil den indeholde krav om, at disse medlemsstater videreudvikler deres eksisterende retlige rammer og informationssystemer, så de understøtter de nye afgrænsninger og datatyper, der er beskrevet i retsakten.

Generaldirektoratet skal foretage en interoperabilitetsvurdering af forslaget, fordi det stadig er åbent for drøftelse (Q1) og vedrører en transeuropæisk digital offentlig tjeneste (Q2 og Q3) (dvs. det vedrører datastrømme mellem offentlige organisationer). I denne interoperabilitetsvurdering skal der følgelig tages højde for de eksisterende løsninger, og hvordan de kan (gen)anvendes, så man undgår dobbeltarbejde og dobbelt ressourceforbrug.

Ud over disse konkrete eksempler er følgende tilfælde også gode indikatorer for, hvornår en vurdering sandsynligvis vil være nyttig, hvis ikke obligatorisk:

- fastsættelse af nye opgaver for myndigheder
- ændring af videregivelse af oplysninger
- ændring af rettigheder til at indhente oplysninger
- ny måde at levere den offentlige tjeneste på.

3 Hvordan foretager man en interoperabilitetsvurdering?

Dette kapitel indeholder en vejledning til selve vurderingsprocessen, når man har anvendt beslutningstræet i kapitel 2 til at fastslå, om der er behov for en interoperabilitetsvurdering.

Kapitlet har til formål at give en klar trinvis vejledning i, hvordan man foretager en interoperabilitetsvurdering i overensstemmelse med IEA. Kapitlet giver følgende viden:

- de vigtigste trin i en interoperabilitetsvurdering
- hvordan man identificerer og dokumenterer bindende krav
- hvordan man afdækker virkninger på grænseoverskridende interoperabilitet
- hvordan man identificerer og rådfører sig med relevante interessenter
- hvordan man identificerer gældende løsninger for et interoperabelt Europa.

Det fremgår klart af IEA, at tilgangen til at gennemføre interoperabilitetsvurderinger bør være **forholdsmæssig** og **skræddersyet** til det pågældende niveau og omfang. Det betyder, at forskellige metoder og værktøjer vil have forskellig relevans i forskellige sammenhænge (se underafsnit 3.4 i dette kapitel). Dette kapitel har ikke til formål at beskrive en universel metode, men derimod at gennemgå forskellige muligheder. De relevante muligheder varierer afhængig af de omstændigheder, der gælder for en offentlig organisations generelle forvaltning af interoperabilitet. En sådan forvaltning kan f.eks. indebære, at der foreligger nationale eller organisatoriske vurderinger eller IT-/interoperabilitetsrammer (se [Kapitel 5](#)). Hvis en given organisation ikke har en specifik vejledning om tilgangen til interoperabilitetsvurderinger, bør den ansvarlige person for vurderingen vælge den tilgang, der giver mest værdi med den mindste administrative indsats.

Processen i dette kapitel er omfattende og beskriver "**bedste praksis**" for interoperabilitetsvurderinger, men vi anerkender, at organisationer er forskellige med hensyn til størrelse, struktur, ressourcer og modenhedsniveau. Processen kan og bør skræddersys, så den passer til den specifikke organisatoriske kontekst og de foreliggende begrænsninger.

Det vigtigste er at fastholde de centrale principper⁸ for vurderingen, samtidig med at processen tilpasses, så den er håndterbar og giver mening i den konkrete kontekst. Når du gennemgår vejledningen, skal du overveje, hvordan de enkelte trin kan tilpasses til din organisations kapacitet og krav, så du sikrer, at vurderingen er nyttig og brugbar uanset udgangspunktet eller de tilgængelige ressourcer.

Det første trin er at undersøge de generelle anbefalinger til gennemførelse af en interoperabilitetsvurdering, inden de enkelte trin i processen undersøges mere detaljeret.

⁸ Vurderingerne blev udformet med henblik på at muliggøre grænseoverskridende interoperabilitet og samtidig sikre inddragelse af alle relevante interessenter for dermed at skabe bæredygtige og fremtids-sikrede digitale politikker. For at opfylde disse målsætninger er det nødvendigt at forstå omfanget af virkningerne af de planlagte krav og foreslå foranstaltninger til at høste fordelene og håndtere de mulige omkostninger (betragtning 17) samt vælge en forholdsmæssig og differentieret tilgang i overensstemmelse med det niveau og det omfang, som vurderingerne foretages på (betragtning 19).

3.1 Generelle anbefalinger

Generelle anbefalinger til at vælge den rigtige tilgang:

Start tidligt. Det bedste resultat opnås, når vurderingerne foretages tidligt i processen med at udforme nye bindende krav (f.eks. som led i politikudformning, lovgivningsforslag eller udformning af nye IT-løsninger) og senest, inden der træffes bindende afgørelser.

Tag udgangspunkt i formålet. Jo mere specifik og unik den afgørelse, der indeholder kravene, er (f.eks. en lokal myndighed gennemfører et enkeltstående projekt), desto mere pragmatisk og fokuseret kan vurderingen være. Prøv at definere omfang og målsætninger klart, og tilpas dernæst vurderingen herefter.

Byg på eksisterende rammer. Vurderingen bør tilpasses de eksisterende organisatoriske og administrative rammer, så det sikres, at de supplerer den administrative arbejdsgang. Hvor det er relevant, bør retlige rammer vedrørende digitale politikker også tages i betragtning. Hvis vurderingen er knyttet til en tidligere vurdering (på EU-plan eller nationalt plan), bør denne tidligere vurdering genanvendes og lægges til grund.

Foretag høringer af interessenterne. Gennemførelse af en interoperabilitetsvurdering bør omfatte høring af de direkte berørte brugere af tjenesten (herunder borgere eller borgerrepræsentanter). Det vil også være tilrådeligt at høre de parter, der skal implementere løsningen, samt andre aktører, der er involveret i at levere tjenesten. Husk, at vurderingerne kan involvere personer, der ikke har en baggrund inden for informationsstyring eller IT.

3.2 Forberedelse

I denne fase defineres udgangspunktet for processen, omfanget defineres, det ønskede team sammensættes, og en klar handlingsplan opstilles. Det betaler sig at bruge tid på den indledende fase, da det forenkler fastlæggelsen af de efterfølgende faser i vurderingen, mulige faldgruber undgås, og det sikres, at slutresultaterne er relevante og gennemførlige.

3.2.1 Fastlæggelse af de processer, der udløser en interoperabilitetsvurdering

I stedet for på ad hoc-basis at vurdere, om der er behov for en interoperabilitetsvurdering, bør man forsøge at identificere de processer, der normalt kræver en vurdering, f.eks. lovgivningsprocedurer, gennemførelsesprocesser eller udbudsprocedurer. Når du har overblik over processerne, kan du forsøge at indsnævre dem yderligere til det mulige indgangspunkt/interventionspunkt. Hvis

lovgivningsproceduren eksempelvis indeholder en forpligtelse til at foretage en konsekvensanalyse, kan det overvejes, om interoperabilitetsvurderingen kan indgå i denne proces og på hvilket trin.

3.2.1 Fastlæggelse af behovet for en interoperabilitetsvurdering

Beslutningsproceduren for dette trin er beskrevet i detaljer i [Kapitel 2](#). Navnlig indeholder beslutningstræet i dette kapitel en struktureret tilgang til evaluering af, hvorvidt der er behov for en interoperabilitetsvurdering i din konkrete sag. Du bør kun gå videre med de efterfølgende trin, der er beskrevet i dette kapitel, hvis den foreløbige evaluering i kapitel 2 viser, at der er behov for en vurdering. Selv om du ikke er retligt forpligtet til at foretage en vurdering, kan du dog stadig foretage en frivillig vurdering.

3.2.2 Fastlæggelse af vurderingens omfang og målsætninger

Fastlæggelsen af omfanget og målsætningerne for interoperabilitetsvurderingen er afgørende for resten af processen. Omfanget fastsætter grænserne for, hvad der skal vurderes (herunder hvilke(t) tilfælde af dataudveksling, systemer, processer eller tjenester, der skal undersøges, og i hvilken detaljeringsgrad). I målsætningerne præciseres det, hvad der ønskes opnået med vurderingen (f.eks. identifikation af specifikke mangler i interoperabiliteten eller evaluering af overholdelsen af givne standarder).

Det er vigtigt at huske, at omfang og målsætninger skal skræddersys til den specifikke kontekst for projektet og organisationen. Overvej arten og kompleksiteten af projektet, der vurderes, og overvej også organisationsstrukturen og de tilgængelige ressourcer. Et stortilet grænseoverskridende initiativ kan kræve en omfattende vurdering. Ved mindre, lokale projekter kan det være en fordel at benytte en mere snæver tilgang.

Når du definerer omfang og målsætninger, skal organisationens kapacitet til at foretage vurderingen overvejes. Det gælder både de finansielle ressourcer og aspekter som tid, ekspertise og adgang til nødvendige oplysninger. Målet er at sikre en god balance mellem grundighed og praktisk gennemførlighed, samt at vurderingen er nyttig og håndterbar inden for de foreliggende begrænsninger. En vurdering vedrører altid en transeuropæisk digital offentlig tjeneste, men på baggrund af ovenstående skal du være opmærksom på, at omfang og målsætninger kan variere meget både mellem medlemsstater og EU-enheder og inden for din medlemsstat og din organisation.

3.2.3 Sammensætning af et tværfagligt vurderingsteam

Det er afgørende at sammensætte det rette team for at kunne foretage en effektiv interoperabilitetsvurdering. Det ideelle er at sammensætte en gruppe af forskellige eksperter, men vi anerkender, at der i en organisation kan være begrænsede færdigheder og ressourcer til rådighed. Det vigtigste er at stræbe efter den bedst mulige kombination af kompetencer inden for begrænsningerne.

Det ideelle vurderingsteam sammensættes med forskellige færdigheder og perspektiver. Det kan overvejes at medtage teammedlemmer med ekspertise inden for områder såsom:

- retlige og reguleringsmæssige aspekter af dataudveksling (interoperabilitet)
- forretningsprocesanalyse
- datastyring, herunder semantisk ekspertise og styring
- IT-arkitektur og systemintegration
- specifik områdeviden, der er relevant for de bindende krav, der vurderes, og de tjenester, der berøres

Husk, at en person kan være kvalificeret inden for flere ekspertiseområder. Hvis ressourcerne er begrænsede, skal du prioritere de mest kritiske færdigheder i din specifikke kontekst. Du kan også overveje midlertidigt at inddrage eksterne eksperter eller konsulenter, der kan dække områder, hvor dit eget team mangler ekspertise.

Teamets størrelse skal stå i rimeligt forhold til omfanget af vurderingen. Et lille fokuseret team kan være tilstrækkeligt til en vurdering af begrænset omfang. Et større og mere komplekst projekt kan kræve et bredere team.

3.2.4 Udpegning af relevante interessenter

Udpeg de interessenter, som de bindende krav kan være relevante for, f.eks. ved at afdække, hvem der kan blive berørt af kravene under:

- gennemførelse, f.eks. hvem deltager i hvilken del af processen?
- levering af tjenesteydelser, f.eks. hvilke organisationer skal være involveret for at sikre en vellykket levering?
- selve leveringen, f.eks. hvem skal interagere med hvem?
- eller forvaltning, f.eks. hvem deltager for at sikre sammenhæng?

Det kan være offentlige eller private interessenter (virksomheder), borgere eller EU-enheder. Interessenterne skal høres på et senere tidspunkt. Hvis interessenterne udpeges tidligt, kan de bidrage allerede ved gennemførelsen af næste trin (f.eks. fastlæggelse af bindende krav). Det er ikke nødvendigt at udpege de enkelte interessenter, men snarere at identificere kategorierne (f.eks. alle borgere eller kun en bestemt gruppe, alle virksomheder eller kun udvalgte sektorer).

3.3 Indledende analyse

Den næste fase omfatter undersøgelse af eksisterende dokumentation, politikker og tjenester for at identificere og indsamle viden om de centrale elementer, der skal indgå i vurderingen.

Denne fase har tre formål:

1. at indsamle og gennemgå relevant dokumentation og politikker, der beskriver de krav, der påvirker interoperabiliteten
2. at identificere og klart dokumentere de bindende krav, der har central betydning for vurderingen
3. at kortlægge de transeuropæiske digitale offentlige tjenester, der er berørt af disse krav.

Når du gennemgår de tre følgende underafsnit, skal du huske, at din analyses omfang og detaljeringsgrad skal svare til det omfang, du fastlagde for din vurdering i forberedelsesfasen. Målet er at skabe et solidt fundament af viden, der danner grundlag for resten af vurderingsprocessen.

3.3.1 Gennemgang af dokumentation og politik, der beskriver krav

Det primære formål med denne fase er at indsamle og analysere alle dokumenter, der er relevante for at afdække de nye eller ændrede krav (uanset om de er udtrykkeligt angivet eller kun underforstået). Denne gennemgang danner grundlag for at fastlægge de bindende krav, der er centrale for din vurdering i næste trin.

Det er vigtigt at bemærke, at den tilgængelige dokumentations art og omfang kan variere betydeligt afhængigt af den aktuelle fase af det projekt eller initiativ, der vurderes (uanset om det er i lovgivningsforberedelsesfasen, koncept- og udformningsfasen eller en senere fase).

Afhængigt af det aktuelle trin i den proces, der skal føre til udvikling af en digital offentlig tjeneste, kan følgende bruges som oversigt over mulige næste trin.

1. Identificer og indsamle alle relevante dokumenter. Det kan omfatte de retsakter, hvori kravet fastsættes, og derudover de sekundære kilder såsom teknisk dokumentation eller kommunikation om det dokument, der indeholder kravene. Undersøg bredt i første omgang for at sikre, at vigtige oplysninger ikke overses, f.eks. bredere end det bindende dokument, der beskriver kravene, og fastlæg den sammenhæng, hvori de er fastsat eller vil blive gennemført. Dette kan omfatte andre eksisterende forpligtelser vedrørende dataudveksling, som der i øjeblikket ikke er regler for.
2. Kategoriser dokumenterne baseret på type og relevans vedrørende interoperabilitet.
3. Foretag en indledende gennemgang for at afdække omfanget og indholdet af de enkelte dokumenter.
4. Lav et resumé eller indeks over nøgledokumenter og deres relevans for interoperabilitetskravene.
5. Identificer eventuelle mangler i dokumentationen, der muligvis skal udbedres.

Andre overvejelser:

- Inddrag både interne og eksterne dokumentationskilder.
- Vær opmærksom på versionsstyring, og sørg for, at du arbejder med de nyeste oplysninger.
- Søg efter henvisninger til standarder eller andre eksterne krav, der kan påvirke interoperabilitet.
- Noter eventuelle tvetydigheder eller uoverensstemmelser, som du finder i dokumentationen, med henblik på yderligere undersøgelse.

Husk, at målet på nuværende tidspunkt ikke er at analysere kravene i dybden, men at skabe et rimeligt overblik over det dokumenterede område. Det danner grundlag for en mere detaljeret analyse i de følgende trin.

3.3.2 Identificer relevante bindende krav

Formålet med dette trin er at **identificere og dokumentere de bindende krav** som du planlægger at vurdere (se [Kapitel 2](#) for yderligere oplysninger om, hvad et "bindende krav" er). Bemærk, at der også kan foretages en samlet interoperabilitetsvurdering for et sæt af bindende krav (gøres normalt, når de alle fastsættes i den samme beslutningsproces).

Kravene skal dokumenteres som hjælp til overvejelserne om virkningerne af kravene, hvilket er formålet med interoperabilitetsvurderingen. Det er ikke altid en simpel opgave. Nogle krav er måske ikke direkte indlysende og eksplicitte, men kan kun identificeres efter en grundig ekspertanalyse.

Undersøg de dokumenter, du allerede har identificeret, og afdæk de bindende krav, der:

- vedrører en digital offentlig tjeneste:
 - o de har en digital dimension, dvs. når deres underliggende processer digitaliseres eller automatiseres, de omhandler data, de omfatter fastsættelse eller anvendelse af digitale løsninger, de omhandler en digital kanal til levering af tjenester, eller leveres via net- og informationssystemer
 - o de indebærer interaktion mellem offentlige organisationer, dvs. at de leveres af EU-enheder eller offentlige organer til andre enheder eller organer eller til fysiske eller juridiske personer i Unionen,
- har en transeuropæisk dimension:
 - o de kræver interaktion på tværs af medlemsstaternes grænser, blandt EU-enheder eller mellem EU-enheder og offentlige myndigheder

Vær grundig i dine overvejelser. Hvis et bindende krav overses i vurderingsprocessen, kan det senere føre til problemer med den grænseoverskridende interoperabilitet for brugerne⁹.

Når kravene er identificeret, kan du vælge den bedste metode til at dokumentere de identificerede krav¹⁰. Undgå generelt at bruge passiv form, når du dokumenterer krav, da det ofte resulterer i, at aktørerne (dvs. deltagerne) ikke klart identificeres. Sørg for, at dokumentationen indeholder de nødvendige oplysninger til at definere kravet som et bindende krav, da din vurdering kan omfatte oplysninger, der er indsamlet fra konteksten til det bindende dokument (ikke selve dokumentet).

Afhængigt af den fase af et projekt, hvor kravene fastsættes, kan det være nyttigt med forskellige metoder til at identificere og dokumentere krav (f.eks. brugerhistorier eller brugstilfælde i starten af lovgivningsprocessen). Når du dokumenterer de identificerede krav, skal du følgelig overveje interoperabilitetsvurderingens forventede målgruppe. Selv om vurderingen skal offentliggøres på et officielt websted, f.eks. for at være offentligt tilgængelig, vil den sandsynligvis også danne grundlag for de efterfølgende processer i en digital offentlig tjenestes livscyklus. Du bør derfor overveje, om vurderingsrapporten skal videreformidles, som den er, eller om du vil udarbejde et andet dokument til f.eks. høringer af interessenter, udbud eller gennemførelse. Hvis ja, skal du tilpasse metoderne tilsvarende. Dokumentationen afhænger også af den type af bindende krav, du beskriver (f.eks. forretningsmæssige, funktionelle og ikke-funktionelle krav eller tekniske krav).

Som nævnt ovenfor vil dine krav generelt indgå i en større proces, hvoraf de kun regulerer visse dele. Det giver derfor mening at se på den bredere overordnede proces og tilpasse din dokumentation til de særlige forhold. Til dette formål kan du:

1. omsætte kravene til et procesdiagram

⁹ F.eks. har manglende krav til interoperabilitet tidligere nødvendiggjort nytænkning af den politiske tilgang til e-fakturering: [Rapport om virkningerne af direktiv 2014/55/EU på det indre marked og på udbredelsen af elektronisk fakturering i forbindelse med offentlige udbud – Europa-Kommissionen \(europa.eu\)](#).

¹⁰ EU's portal for åbne data indeholder en detaljeret [Veiledning i datavisualisering](#) som omfatter forskellige teknikker fra diagrammer til grafer og historiefortælling.

2. angive kravene i en form, der kan genbruges (f.eks. i forbindelse med et udbud)¹¹.

3.3.3 Kortlæg berørte transeuropæiske digitale offentlige tjenester

For at vurdere, hvor og hvordan de identificerede bindende krav kan påvirke den transeuropæiske digitale offentlige tjeneste, kan det være nyttigt at fokusere på at visualisere selve tjenesten, herunder dens transeuropæiske dimension (f.eks. forbindelsen på tværs af medlemsstaternes grænser, mellem EU-enheder eller mellem EU-enheder og offentlige myndigheder via net- og informationssystemer). Formålet er at identificere og visualisere de grænseoverskridende dataudvekslinger og interaktioner, der er nødvendige for, at den offentlige tjeneste kan leveres effektivt. På den måde dannes udgangspunktet for at vurdere kravenes indvirkning på den grænseoverskridende interoperabilitet, dvs. netop på de dataudvekslinger og interaktioner, der er identificeret tidligere.

Opgaven kan gribes an på mange måder, men i det følgende afsnit skitseres en mulig metode til at afdække både selve tjenesten og interaktionerne på tværs af grænserne, som derefter giver anledning til overvejelser om interoperabilitet:

For det første skal du visualisere selve tjenesten ved at overveje følgende:

- Hvad er det overordnede mål med den tilknyttede afgørelse (relevant kontekst og orienteringspunkt)?
- Hvem er involveret (aktører såsom virksomheder, borgere osv.)?
- Hvad sker der (Kontrol af data, udstedelse af beviser)?
- Hvornår sker det (tidsmæssig afhængighed, procesmæssig afhængighed)?
- Hvor sker det (back office, databaser, specifikt (fysisk) sted)?
- Hvorfor sker det (retsgrundlag, herunder eventuel subsidiaritet)?

Du kan lave denne visualisering på forskellige måder (f.eks. som en brugerrejse, et beslutningstræ eller et procesdiagram). Du kan også kortlægge kravene i et værktøj til at visualisere servicearkitekturen (f.eks. ved hjælp af [Den europæiske referencearkitektur for interoperabilitet \(EIRA\)](#)).

Med hensyn til den transeuropæiske dimension af den digitale offentlige tjeneste (f.eks. den grænseoverskridende sammenkobling, der er nødvendig mellem offentlige organisationer for at levere den pågældende tjeneste) skal følgende punkter overvejes med henblik på at kortlægge de identificerede krav til tjenesten.

1. Identificer nødvendige dataudvekslinger:

- Forsøg (på grundlag af beskrivelsen af tjenesten og de bindende krav) at kortlægge specifikke tilfælde, hvor data skal udveksles eller deles med tjenester i andre medlemsstater eller med EU-enheder.
- Præciser de informationsbehov, som dataudvekslingen skal opfylde i hvert enkelt tilfælde (f.eks. identifikation af fysiske personer, produktsikkerhedsoplysninger eller organisationers administrative data)

2. Identificer samarbejdstjenester:

¹¹ I tilfælde, hvor interoperabilitetsvurderingen vedrører indkøb af IKT-systemer, bør de tekniske specifikationer i udbudsmaterialet opfylde de krav, der er fastsat i [de IKT-tekniske specifikationer, der kan henvises til i forbindelse med offentlige indkøb](#), som kan betragtes som interoperabilitetsløsninger.

- Fastlæg for hver dataudveksling den eller de relevante offentlige tjenester i andre medlemsstater eller EU-enheder, som tjenesten skal interagere med.
- Noter de ansvarlige myndigheder eller institutioner for disse partnertjenester.

3. Beskriv interaktionerne:

- Beskriv de enkelte interaktioners særkende (f.eks. dataudtræk, dataindsendelse og verifikation).
- Identificer den datatype, der indgår i interaktionen, og overvej at definere datagrupper for at sikre et detaljeringsniveau, der gør det muligt at genbruge eksisterende data.
- Identificer datastrømmens retning (envejs eller tovejs).
- Noter eventuelle specifikke krav til interaktionerne (f.eks. realtid i forhold til batch og hyppighed).

Du kan derefter også kortlægge sammenkoblingerne.

4. Lav en visuel fremstilling af interaktionerne:

Visualiseringer – f.eks. et arkitekturdiagram – tilføjer betydelig merværdi til den videre vurderingsproces. Til det første trin kan du bruge rutediagrammer, brugerrejser eller andre visualiseringsmetoder.

Efter kortlægningen af sammenhængene er det også vigtigt at overveje, hvad gennemførelsen af det bindende krav specifikt vil betyde. Du bør derfor også være opmærksom på følgende punkter.

5. Identificer afhængigheder:

- Noter eventuelle afhængigheder af specifikke systemer, standarder eller protokoller, der er nødvendige for disse interaktioner (når en del af de pågældende data opbevares i basisregistre skal afhængighederne til det relevante basisregister f.eks. inddrages for at sikre videreanvendelse af sådanne data).
- Fremhæv eventuelle eksisterende interoperabilitetsløsninger, der allerede er i brug eller planlagt.

6. Vurder skalerbarhed:

- Vurder mulighederne for at genbruge tjenesten med de specifikke krav. Kan den genbruges i andre brugstilfælde?
- Overvej mulige ændringer i kravene til dataudveksling over tid (f.eks. kan typen eller mængden af data eller interaktionshyppigheden ændre sig).

Resultatet kan være et kort eller diagram, der viser, hvordan din offentlige tjeneste interagerer med andre tjenester på tværs af grænser. Dette kan omfatte:

- en visuel gengivelse af sammenhængene mellem tjenesterne (den kan vise de typer data, der udveksles, og arten af hver interaktion)
- en liste over partnertjenester og ansvarlige myndigheder
- konstaterede afhængigheder og interoperabilitetskrav.

Kortlægningerne kan tjene som referencepunkt for vurderingsprocessen og bidrage til at identificere mulige interoperabilitetsudfordringer eller-krav. Du kan f.eks. bruge dem i interessenthøringer for at afdække uoverensstemmelser (logiske, juridiske eller formaterings-/dokumentationsmæssige), uløste opgaver eller overlapning. De viser også afhængigheder af andre tjenester, organisationer eller processer, der kan blive berørt, når der træffes afgørelse om det pågældende bindende krav.

3.3.4 Inddrag interessenterne

Interessenter, der indkaldes i forberedelsesfasen, bør være nøje udvalgt til dette trin i vurderingen. Høringer kan tjene flere formål: De kan være medvirkende til at sikre en uddybning af dokumentationen af kravene og de pågældende tjenester (som nævnt ovenfor). Du kan benytte lejligheden til at redegøre for de foreliggende spørgsmål over for interessenterne, og begge parter kan vurdere mulighederne for bedre grænseoverskridende interoperabilitet i fremtiden.

Da der fokuseres på transeuropæiske digitale offentlige tjenester og den grænseoverskridende interoperabilitet, er to interessentgrupper særligt relevante i forbindelse med vurderingen:

Brugere af digitale offentlige tjenester: Det er tjenestemodtagere (fysiske eller juridiske personer), der er afhængige af interaktion mellem digitale offentlige tjenester på tværs af grænserne for at kunne anvende disse tjenester effektivt.

Gennemførelse af en interoperabilitetsvurdering kræver høring af tjenestemodtagerne (herunder borgere eller repræsentanter herfor) med henblik på at vurdere mulige virkninger. Det sikrer værdifulde tilbagemeldinger om proportionaliteten af det bindende krav i forhold til det oprindelige mål med at indføre det (dvs. står kravet i et rimeligt forhold til de forventede fordele ved at indføre det?). Det giver også mulighed for at vurdere kravets effektivitet (dvs. vil det bindende krav bidrage til at opnå det, det var fastsat til?). Kravene kan efterfølgende tilpasses i overensstemmelse med høringsresultaterne, inden der træffes en bindende afgørelse. Bemærk, at der i processen kan deltage personer, der ikke har en baggrund inden for informationsstyring eller IT, og at kommunikationen bør tilpasses tilsvarende.

Offentlige organisationer i andre medlemsstater eller på EU-plan er EU-enheder eller offentlige organer, der regulerer, leverer, forvalter eller gennemfører transeuropæiske digitale offentlige tjenester.

Det kan være interessenter fra hele tjenestens livscyklus (f.eks. politiske medarbejdere, it-ansvarlige for implementeringen og andre berørte brugergrupper i den offentlige organisation, såsom tjenesteudbydere). Hvis du er usikker på, hvordan du gennemfører en høring med interessenterne, kan du læse mere i kapitel 7 i [Europa-Kommissionens værktøjskasse for bedre regulering](#). Bemærk, at det for at sikre interoperabilitet kan være nødvendigt at undersøge konkrete politikområder særligt grundigt. Et andet eksempel på en interessenthøring kunne derfor være en særlig høring for eksperter på disse områder.

Bemærk, at kravet i artikel 3 i IEA om at gennemføre høringer ikke betyder, at disse høringer skal gennemføres ud over de høringer, der indgår i andre processer. Integration med eksisterende processer er mulig og bør i høj grad sikres for at udnytte tilgængelige synergier (se [Kapitel 5](#)).

Interessentinddragelsen kan række ud over den indledende fase, og du kan også vælge at bede interessenterne om at validere resultatet af det næste trin (vurdering).

3.4 Vurdering af grænseoverskridende interoperabilitet

Efter at have fastlagt grundlaget for vurderingen går vi nu over til den centrale del af interoperabilitetsvurderingsprocessen. Denne fase omfatter en evaluering af virkningerne af de bindende krav på grænseoverskridende interoperabilitet fra flere perspektiver i overensstemmelse med EIF.

I de følgende underafsnit undersøger vi, hvordan virkningerne på grænseoverskridende interoperabilitet kan analyseres – under hensyntagen til retlige, organisatoriske, semantiske og tekniske aspekter – og der gives eksempler på bedste praksis for, hvordan opgaven kan gribes an.

3.4.1 Analyse af virkningerne på den grænseoverskridende interoperabilitet

IEA foreskriver ikke én obligatorisk metode, men anfører, at EIF kan bruges som støtteværktøj (artikel 3, stk. 2, i IEA).

Som forklaret ovenfor skal det bemærkes, at **vurderingen ikke nødvendigvis skal skitsere hele processen mod fuld interoperabilitet, men den bør bidrage til at afdække mulighederne for at sikre større interoperabilitet**. Hvis din offentlige organisation allerede har besluttet at anvende én bestemt vurderingsmetode, skal du følge denne beslutning (se [Kapitel 5](#)).

Bruger du EIF som primært udgangspunkt for vurderingen, indebærer det, at du skal afdække, i hvilket omfang de foreslåede krav muliggør eller hindrer interoperabilitet. Dermed kan det også fastslås, om der er behov for yderligere krav. Det fremgår af betragtning 21, at vurderingen skal indeholde en evaluering af virkningerne af de planlagte bindende krav under hensyntagen til virkningernes oprindelse, art, særegenhed og omfang. EIF's fire dimensioner er et godt udgangspunkt for at sikre, at alle faktorer inddrages.

3.4.1.1 Vurder juridiske

aspekter

Målet er at vurdere, i hvilket omfang de bindende krav gør det muligt for offentlige organisationer, der opererer inden for forskellige retlige rammer, politikker og strategier, at samarbejde om at levere transeuropæiske digitale offentlige tjenester. I denne vurdering bør der tages hensyn til faktorer som f.eks. kravets overensstemmelse med eksisterende love og bestemmelser, muligheden for konflikter eller uoverensstemmelser med andre retlige rammer, herunder EU's digitale politikker samt gennemførlighed og håndhævelse.

3.4.1.2 Vurder organisatoriske aspekter

Målet er at vurdere, i hvilket omfang de bindende krav er en hjælp til de offentlige organisationer med at tilpasse deres forretningsprocesser, ansvarsområder og forventninger for at opnå en problemfri levering af transeuropæiske digitale offentlige tjenester af høj kvalitet. I hvilket omfang skaber de bindende krav muligheder eller risici for organisationer og den måde, de arbejder på? Fører de f.eks. til nye opgaver, der skal indarbejdes, eller skal ansvarsområder omfordeles?

3.4.1.3 Vurder semantiske

aspekter

Målet er at vurdere, i hvilket omfang de bindende krav sikrer, at det nøjagtige format og den nøjagtige betydning af udvekslede data og oplysninger bevares og forstås i alle faser af den udveksling, der er nødvendig for leveringen af de berørte transeuropæiske digitale offentlige tjenester. I hvilket omfang skaber de bindende krav muligheder eller risici for meningsfuld udveksling af data på tværs af grænser? Bliver der eksempelvis opfordret til at anvende kontrollerede glossarer, eller anvendes der nye begreber?

3.4.1.4 Vurder tekniske aspekter

Målet er at vurdere, i hvilket omfang de bindende krav hjælper de forskellige parter med at foretage en sikker og korrekt integration, så de kan levere de transeuropæiske digitale offentlige tjenester.

Fra og med denne version af retningslinjerne er der ikke ét værktøj, der dækker alle disse aspekter. I øjeblikket findes der en første version på portalen for et interoperabelt Europa, hvor dine resultater kan indberettes i det format, der er foreskrevet i bilaget til forordningen.

På nuværende tidspunkt kan følgende eksempel give en idé om de nødvendige spørgsmål for at muliggøre grænseoverskridende interoperabilitet og dermed de første interventionspunkter til at identificere de bindende kravs mulige virkninger på grænseoverskridende interoperabilitet.

Eksempel: Handicappede borgere oplever stadig problemer, når de bruger deres nationale handicapkort i andre EU-lande. Det er klart, at disse problemer skal løses. De nationale handicapkort bør ideelt set digitaliseres, men det rejser nogle vanskelige interoperabilitetsspørgsmål. Eksempel:

- Lovgivning:
 - Hvordan sikres det, at alle typer dokumentation for handicap (f.eks. et digitalt kort), der er udstedt af en kompetent myndighed i én medlemsstat, også er juridisk gyldigt i en anden medlemsstat?
 - Hvordan kontrollerer man, at indholdet af digital dokumentation for handicap er tilstrækkeligt til at sikre overholdelse af proceduremæssige krav i en anden medlemsstat?
 - Kan indholdet af et grænseoverskridende bevis for handicap udveksles på tværs af grænserne i overensstemmelse med databeskyttelsesforordningen?
- Organisation:
 - Hvilken offentlig organisation har ret til at udstede dokumentation for handicap i en grænseoverskridende sammenhæng (f.eks. for en person, der bor og arbejder i forskellige medlemsstater)?
 - Hvordan anmoder offentlige organisationer om dokumentation for handicap i en grænseoverskridende sammenhæng?

- Semantik:
 - Hvordan sikrer man, at alt indholdet af denne dokumentation for handicap er forståeligt?
 - Hvordan sikrer man, at det har samme betydning for alle deltagere?
- Teknik:
 - Udstedes beviset for handicap i et format, der kan behandles af enhver anmodende offentlig organisation?
 - Findes der et teknisk system til grænseoverskridende udveksling af dokumentation for handicap, som er interoperabelt for alle parter, der er involveret i udvekslingen?

3.4.1.5 Bedste praksis for påvisning af virkninger på grænseoverskridende interoperabilitet

Nedenfor præsenterer vi nogle forskellige tilgange, der alle er baseret på EIF og kan anvendes som støtteværktøjer, når der foretages en vurdering af grænseoverskridende interoperabilitet. Alle metoderne opfylder det retlige krav om at foretage vurderingen på en "passende måde".

3.4.1.5.1 Bedste praksis 1: bindende krav i politikker (digitale kontroller)

Bindende krav i juridiske tekster er ofte ikke skrevet af et tværfagligt team, og derfor kan der mangle viden om nogle forhold ved den digitale implementering. I sådanne tilfælde skal vurderingen snarere ses som en forundersøgelse, hvor aktørerne finder ud af, at politikken indeholder bindende krav, og de bliver opmærksomme på de efterfølgende konsekvenser for gennemførelsen, som måske ikke er blevet overvejet før. Desuden kan politikker gennemføres på meget forskellige måder, og i mange tilfælde er det ikke hensigten, at metoden til gennemførelse skal fremgå. Det betyder, at interoperabilitetsvurderinger af politikker byder på to yderligere udfordringer:

- De personer, der udarbejder kravene, kan have begrænset viden om digital implementering.
- Mange forhold vedrørende den digitale implementering kan stadig være udestående, da processen først lige er indledt.

For at løse udfordringerne har Kommissionen og flere medlemsstater i de senere år på baggrund af EIF udarbejdet praktiske tjeklister, der er lettere for de politiske beslutningstagere at forstå og følge¹². Spørgeskemaerne kan bruges som udgangspunkt for politiske beslutningstagere, der ønsker at afdække, hvordan en politik kan forbedre interoperabiliteten på tværs af grænserne, eller afdække risici, der skaber nye udfordringer for datastrømme på tværs af grænserne. De kan også bruges af de politiske beslutningstagere som en trinvis vejledning til at løse åbne spørgsmål (f.eks. inddrage eksperter med anden erhvervsmæssig baggrund).

3.4.1.5.2 Bedste praksis 2: specialiseret interoperabilitetsramme som reference

Arbejdet med den fælles vurdering kan gøres lettere, hvis organisationen allerede har en overordnet interoperabilitetsstyring, der er tilpasset EIF. I de tilfælde er det ikke nødvendigt at starte med EIF for at foretage vurderingen. Anvendelse af de specialiserede interoperabilitetsrammer (f.eks. en NIF eller en sektorspecifik interoperabilitetsramme) til at foretage vurderingen giver mulighed for at skabe mere

¹² Eksempler på god praksis er udarbejdet af Kommissionen i form af [Værktøj nr. 28 i Europa-Kommissionens værktøjsskabe for bedre regulering](#), i Danmark i form af [Digitalt klar lovgivning \(digst.dk\)](#) og i Tyskland i form af [Digitalcheck: Refining the beta version step by step | DigitalService \(bund.de\)](#).

værdi og kan gøre tilgangen mere ligetil. Følgende er eksempler på interoperabilitetsstyringsprocesser, der er tilpasset EIF, og som du måske genkender fra dine egne erfaringer.

- Nogle medlemsstater har "gennemført" EIF i en **national lovgivning om interoperabilitet** og tilføjet krav, der er specifikke for deres medlemsstats kontekst¹³. I sådanne tilfælde kan vurderingen fastlægge, hvordan de bindende krav passer ind i denne struktur.
- Nogle medlemsstater har indført **nationale referencearkitekturer for interoperabilitet**, der er tilpasset EIF (nogle af dem er baseret på EIRA)¹⁴. Vurderingen skal i de tilfælde fastlægge, hvordan kravene passer ind i den givne nationale arkitektur.
- Nogle medlemsstater har indført **rammer for datastyring**, hvor anbefalingerne i henhold til EIF er indarbejdet. Vurderingen kan baseres herpå.
- Nogle internationale organisationer, f.eks. Verdensbanken, har anvendt EIF som et vejledende princip for deres initiativer, f.eks. [ID4D \(Identifikation med henblik på udvikling\)](#), som har til formål at hjælpe fagfolk med at udforme og gennemføre identifikationssystemer, der er inkluderende og pålidelige.

Spørgsmål vedrørende tilpasning til en national eller specialiseret ramme kunne f.eks. være:

- Hvordan passer kravene ind i interoperabilitetsstyringen i min organisation?
- Hvordan passer kravene ind i den fastlagte arkitektur?
- Har vi dokumenteret de berørte datastrømme, som krævet i henhold til den nationale interoperabilitetsstruktur?

3.4.1.5.3 Bedste praksis 3: genanvendelige værktøjer

Udgangspunktet er relevant for alle organisationer, der ikke har en særlig metode til (interoperabilitets)vurderinger, eller som har en særlig metode, der ikke er i overensstemmelse med EIF. Det er også nyttigt for at kunne vurdere bindende krav mere specifikt (f.eks. for at kontrollere overholdelsen af en standard).

Der er udviklet flere løsninger til støtte for en EIF-baseret vurdering til forskellige formål. Alle løsningerne skal tilpasses for at sikre, at de understøtter fremtidige interoperabilitetsvurderinger, men de kan allerede i dag bruges som nyttig vejledning. Hvis vurderingen giver en høj score, vil indvirkningen på den grænseoverskridende interoperabilitet være positiv. Et lavt overensstemmelsesniveau udløser en lav score. Følgende er eksempler på sådanne værktøjer.

- Til vurderinger, der vedrører en ændring af en eksisterende digital offentlig tjeneste: [Interoperabilitetsmodenhedsværktøjerne](#) ([IMAPS](#), [SIQAT](#) og [GIQAT](#)). Der er tale om selvevalueringsværktøjer til evaluering af digitale offentlige tjenesters modenhed med hensyn til interoperabilitet på alle forvaltningsniveauer. De er derfor et værdifuldt udgangspunkt, men de skal tilpasses, da interoperabilitetsvurderinger vedrører bindende krav og ikke specifikke digitale offentlige tjenester. Hvis en sådan løsning vælges, bør der stilles onlinespørgeskemaer til rådighed til vurdering af interoperabilitetens modenhed sammen med anbefalinger til rapporten.

¹³ Eksempler findes i National Interoperability Framework O [NIFO – National Interoperability Framework Observatory](#).

¹⁴ Som eksempler kan nævnes [Polen](#) og [Malta](#).

- Til vurderinger, der vedrører en standard eller en specifikation: [CAMSS](#) er et selvevalueringsværktøj til evaluering af, om givne standarder og/eller specifikationer understøtter interoperabilitet. Et onlinespørgeskema til bedømmelse af interoperabilitet bør indgå til brug for rapporten.

3.5 Identifikation af løsninger

Et centralt princip, der fremhæves i IEA, er betydningen og værdien af at genbruge eksisterende interoperabilitetsløsninger (f.eks. standardiserede moduler eller fælles glossarer) for at fremme interoperabilitet, harmonisering og effektiv anvendelse af offentlige ressourcer. Denne tilgang forbedrer ikke blot den grænseoverskridende interoperabilitet, men bidrager også til omkostningseffektivitet og sammenhæng mellem offentlige tjenester i EU.

Det anføres i IEA, at organisationerne i løbet af processen til interoperabilitetsvurdering skal evaluere anvendeligheden og dermed genanvendeligheden af eksisterende løsninger, navnlig dem, der er udpeget som "løsninger for et interoperabelt Europa". Der er tale om interoperabilitetsløsninger (f.eks. standarder, moduler og fælles glossarer), der er blevet godkendt og anbefalet af Rådet for et Interoperabelt Europa for deres potentiale til at forbedre eller etablere (grænseoverskridende) interoperabilitet, hvor det er nødvendigt.

Følgende er de primære målsætninger i denne fase:

1. at identificere relevante løsninger for et interoperabelt Europa, der kan imødekomme de interoperabilitetsbehov, der er identificeret i din vurdering
2. at evaluere, hvordan disse løsninger kan integreres i den pågældende tjeneste med henblik på at øge interoperabiliteten
3. at overveje andre kataloger over genanvendelige løsninger, på EU-niveau eller nationalt, som kan beskrive passende metoder

Ved at prioritere genbrug af eksisterende løsninger kan udviklingen af interoperable tjenester fremskyndes, dobbeltarbejde kan reduceres, og tilpasning til etablerede standarder og praksis i hele EU kan sikres.

I de følgende underafsnit gennemgår vi, hvordan man effektivt kan identificere, evaluere og eventuelt tilpasse løsningerne til specifikke service- og interoperabilitetskrav.

3.5.1 Undersøg og evaluer løsninger for et interoperabelt Europa

Som nævnt ovenfor, kan **løsninger for et interoperabelt Europa** være genanvendelige materialer om retlige, organisatoriske, semantiske eller tekniske krav, der er udarbejdet med henblik på at muliggøre grænseoverskridende interoperabilitet. Som eksempler kan nævnes konceptuelle rammer, retningslinjer, referencearkitekturer, tekniske specifikationer, standarder, tjenester og applikationer samt dokumenterede tekniske komponenter såsom kildekode. **Løsninger for et interoperabelt Europa** er interoperabilitetsløsninger, der er blevet anbefalet af Rådet for et Interoperabelt Europa (forventes i 2025).

3.5.2 Undersøg relevante interoperabilitetsløsninger

[Portalen for et interoperabelt Europa](#) (tidligere Joinup) kommer til at give adgang til alle løsninger for et interoperabelt Europa, som bliver behørigt markeret og omfattet af tilsvarende søgefunktioner. Portalen skal lette søgningen efter andre relevante løsninger, herunder open source-løsninger. Mange løsninger er allerede tilgængelige via portalen.

Nationale portaler kan også fungere som indgangspunkter, hvor du kan søge efter genanvendelige løsninger, der forbedrer interoperabiliteten. Hvis du vil holde dig informeret om løsninger, der kan blive relevante i fremtiden, kan du overveje at deltage i relevante fællesskaber, hvor du også finder flere oplysninger og kan deltage i diskussioner.

3.5.3 Evaluer og udvælg relevante løsninger for et interoperabelt Europa

Når de identificerede løsninger skal evalueres, og en udvælgelse foretages, skal de konkrete målsætninger for den vurdering, der blev identificeret i første fase, indgå i arbejdet. Generelt foretages denne del af vurderingen for at **øge mulighederne for interoperabilitet** i fremtiden, når kravene implementeres.

Et fælles træk ved løsningerne for et interoperabelt Europa og andre interoperabilitetsløsninger er, at begge typer er udarbejdet til at kunne genbruges. Identificering af genanvendelige løsninger tidligt i processen kan bidrage til at udforme krav eller tilpasse dem på en måde, der gør det muligt at genbruge løsningerne og dermed muliggøre omkostningsbesparelser ved gennemførelsen af kravene.

Vurderingen kan dog i dette trin tage udgangspunkt i helt forskellige formål, herunder:

- **forundersøgelse:** tingene holdes tilstrækkeligt åbne til at kunne genbruges (f.eks. en løsning for et interoperabelt Europa)
- **information:** de ansvarlige for implementeringen informeres via vurderingsrapporten om eksisterende løsninger, der eventuelt kan anvendes i implementeringen
- **planlægning:** behovet for at udvikle et genanvendeligt værktøj dokumenteres.

De løsninger, der er anført i en vurderingsrapport, er ikke automatisk bindende for ibrugtagerne. De kan imidlertid hjælpe ibrugtagerne med at tilpasse og koordinere arbejdet med implementeringen, spare ressourcer og automatisk bidrage til større interoperabilitet i hele EU. Med det formål bør det både vurderes, om og hvor en løsning kan genanvendes, og det bør afhængigt af den enkelte sag afdækkes, hvilke(n) løsning(er) der eventuelt kan eller bør genanvendes, eller om der skal udvikles en ny løsning. Hvis det er muligt, kan interessenterne kontaktes igen for at evaluere resultaterne og få interessenternes tilbagemeldinger om de mulige løsninger.

3.6 Rapportering

Når du har gennemført din vurdering af konsekvenserne for interoperabilitet og udpeget mulige løsninger, er næste skridt at dokumentere resultater og anbefalinger i en vurderingsrapport. Rapporten er et af de primære resultater af interoperabilitetsvurderingsprocessen. På portalen for et interoperabelt Europa vil det være muligt at udfylde din rapport på grundlag af de oplysninger, der kræves i henhold til bilaget til retsakt.

De nærmere enkeltheder i forbindelse med udarbejdelsen, gennemgangen og færdiggørelsen af rapporten er vigtige, men de falder uden for dette kapitels anvendelsesområde. En detaljeret vejledning i, hvordan du strukturerer og udarbejder din interoperabilitetsvurderingsrapport (herunder specifikke krav til indhold og format), findes i [Kapitel 4](#) i denne vejledning, hvor du finder instruktioner om udarbejdelse af en klar og informativ rapport, der kan følges op på, og som opfylder kravene i IEA.

3.7 Opfølgning

Med færdiggørelsen af interoperabilitetsvurderingen og udarbejdelsen af rapporten er det obligatoriske krav om at foretage en interoperabilitetsvurdering opfyldt. For at få optimal nytte af vurderingen bør der imidlertid følges op på konklusionerne og resultaterne ved at fremsætte anbefalinger, formidle oplysninger om resultaterne eller træffe konkrete foranstaltninger.

Opfølgningsfasen kan også afsløre nye udfordringer eller muligheder, som ikke var åbenbare under den indledende vurdering. Det er derfor vigtigt at forblive fleksibel og være parat til at tilpasse handlingsplanen, så den afspejler de faktiske resultater i den virkelige verden og eventuel ny viden.

Ved at følge op på vurderingsresultaterne kan organisationerne sikre, at interoperabilitetsvurderinger fører til meningsfulde forbedringer i leveringen af transeuropæiske digitale offentlige tjenester.

Sammenfatning

I dette kapitel har vi skitseret en omfattende proces for gennemførelse af en interoperabilitetsvurdering med en detaljeret køreplan fra den indledende forberedelse til løbende efterfølgende forbedringer. Den beskrevne proces repræsenterer bedste praksis og er egnet til komplekse projekter, der kræver en grundig evaluering af interoperabilitetskonsekvenserne.

Det er vigtigt at bemærke, at den detaljerede proces fungerer som en ideel ramme, der giver et fuldstændigt billede af, hvad en komplet interoperabilitetsvurdering kan medføre. Samtidig er det klart, at nogle projekter eller organisationer ikke stiller krav om eller har ressourcerne til at foretage en så omfattende vurdering.

Som understreget i begyndelsen af kapitlet bør interoperabilitetsvurderingsprocessen tilpasses organisationens og projektets specifikke behov, begrænsninger og karakteristika. Omfanget og detaljeringsgraden af en vurdering bør stå i et rimeligt forhold til omfanget og den mulige virkning af det initiativ, der bliver evalueret.

Organisationer bør frit kunne skalere og skræddersy processen efter de konkrete omstændigheder. Det kan indebære, at der fokuseres mere på visse faser end på andre, at trin lægges sammen, eller at detaljeringsgraden i analysen justeres på grundlag af de tilgængelige ressourcer og kompleksiteten af den tjeneste, der vurderes. Det vigtige er at følge de centrale principper for vurderingen og samtidig sikre, at processen er håndterbar og giver værdifuld viden under de konkrete omstændigheder.

Et simpelt eksempel på en proces, der følger bedste praksis, er opsummeret i følgende figur.

Omfattende eksempel på bedste praksis for en komplet proces

4 Hvordan dokumenteres en vurdering i en omfattende rapport?

Dette kapitel har til formål at gennemgå, hvordan resultatet af en interoperabilitetsvurdering kan dokumenteres i en omfattende rapport. Rapporten har en vigtig funktion i vurderingscyklussen. Den udgør et relevant grundlag for beslutningstagning og kan derefter understøtte gennemførelsen, når der på grundlag af rapporten fremsættes forslag til forbedring af den grænseoverskridende interoperabilitet mellem transeuropæiske digitale offentlige tjenester. Endelig giver rapporten information til overvågning af både IEA og eventuelt også af andre relaterede overvågningsordninger for digital forvaltning.

Kravene til vurderingsrapporten i forordningen om et interoperabelt Europa

Offentlige organisationer kan selv beslutte, hvordan vurderingsprocessen skal tilrettelægges, men lovteksten i henhold til IEA fastsætter meget klare krav til vurderingsrapporten¹⁵, der:

1. som minimum skal offentliggøres på et officielt websted
2. skal være maskinlæsbar
3. skal fremsætte resultatet af vurderingen (herunder de punkter, der er opført i bilaget til IEA)
4. skal deles elektronisk med Rådet for et Interoperabelt Europa
5. ikke må indeholde følsomme oplysninger.

I de følgende underafsnit redegøres der nærmere for disse krav.

4.1 Offentliggørelse på en officiel hjemmeside

Vurderingsrapporten skal ikke kun indeholde information til beslutningstagere og de ansvarlige for implementeringen, men også til alle andre, der måtte have behov for at foretage relaterede vurderinger i fremtiden. Den bør derfor være offentligt tilgængelig på mindst ét officielt websted. Et officielt websted betyder i dette tilfælde et offentligt websted, som er under en offentlig organisations permanente ansvar, men det behøver ikke at være webstedet for den organisation, der udfører vurderingen. De **nationale kompetente myndigheder udpeger et sådant offentligt sted**.

Der er ikke noget lovkrav om at oprette en ny hjemmeside til dette formål. Rapporten vil også være tilgængelig på portalen for et interoperabelt Europa. Ideelt set bør der være link til rapporten på alle websteder, hvor aktører med interesse i at læse vurderingsrapporten normalt vil søge den type oplysninger. Yderligere offentliggørelse kan også ske i andre former (f.eks. på papir eller i bestemte tidsskrifter).

¹⁵ Jf. artikel 3, stk. 2, andet punktum, og betragtning 22 i IEA.

4.2 Maskinlæsbarhed

Maskinlæsbar betyder, at oplysningerne **leveres i et format, som let kan indlæses i en maskine og bearbejdes**. Dermed er det ikke nok, at oplysningerne er åbne og digitalt tilgængelige. Maskinlæsbare data foreligger i specifikke strukturer eller formater, der gør det muligt for automatiserede systemer at fortolke dem uden menneskelig indgriben.

For vurderingsrapporter kan maskinlæsbarheden sikres ved at bruge et egnet **metadataformat**. Derudover kan de indberettede datas sammenlignelighed og genanvendelighed forbedres ved at bruge standardiserede dataformater (f.eks. ved at tilpasse dem til tilsvarende semantiske modeller, der i øjeblikket er under udvikling). Brug af de værktøjer, som Kommissionen tilbyder, kan bidrage til at sikre maskinlæsbarhed i fremtiden. Disse værktøjer vil omfatte et **onlineværktøj til udarbejdelse af rapporten** direkte på portalen for et interoperabelt Europa. **En API med tilhørende dokumentation** kunne også udvikles til at udveksle maskinlæsbare data ved at installere API'en på den anvendte server.

Bemærk, at kravet om at udarbejde rapporten i et maskinlæsbart format ikke påvirker forpligtelsen til at gøre rapporten **tilgængelig på et websted i et format, der kan læses og umiddelbart forstås af mennesker**.

4.3 Minimumsindhold i rapporten

Rapportens minimumsindhold er fastsat i bilaget til IEA. Denne vejledning dækker kun minimumsindhold og ikke andre elementer. Som et støtteværktøj til interoperabilitetsvurderinger er Kommissionen ved at udarbejde en datamodel til de vurderingsrapporter, der skal offentliggøres på portalen for et interoperabelt Europa. Tabellen herunder indeholder nogle forslag til, hvordan du kan udarbejde oplysningerne i et maskinlæsbart format. Som allerede nævnt udelukker dette ikke samtidig udgivelse i andre formater.

Tabel 1: Maskinlæsbare oplysninger

• Emne	• Anvendelige datamodeller
• 1. Generelle oplysninger	
• EU-enhed eller offentlig myndighed, der forelægger rapporten og andre relevante oplysninger	• Core Public Organisation Vocabulary
• Pågældende initiativ, projekt eller foranstaltning	• Dette punkt skal give brugeren information om konteksten for interoperabilitetsvurderingen. Punktet kan f.eks. indeholde links til andre officielle websteder, hvor et lovgivningsforslag eller et udbud vil blive offentliggjort. EU-institutionerne kan f.eks. linke til portalen "Deltag i debatten" .

		For juridiske materialer kan en relevant løsning være Om ELI – EUR-Lex (europa.eu).
2. Krav		
De berørte transeuropæiske digitale offentlige tjenester		Core Public Service Vocabulary Application Profile
De bindende krav, der er vurderet		- Der er forskellige fremgangsmåder ved dokumentation af krav (f.eks. brugerhistorier eller brugstilfælde). De tilføjer merværdi i forskellige sammenhænge (se også Kapitel 3). - Et muligt udgangspunkt: Core Criterion and Core Evidence Vocabulary, Core Assessment Vocabulary.
Berørte offentlige og private interessenter		- Under dette punkt, kan det være tilstrækkeligt at anføre en interessentkategori frem for de konkrete interessenter. De værktøjer, som Kommissionen i øjeblikket udvikler, skal sikre en struktureret indsamling af oplysningerne. - Som semantisk interoperabilitetsløsning kunne man anvende kontrollerede glossarer om offentlige og private enheder (f.eks. glossar for kerneforretning) og en nomenklatur som f.eks. NACE¹⁶ eller COFOG¹⁷.
Identificerede virkninger på grænseoverskridende interoperabilitet		De værktøjer, som Kommissionen stiller til rådighed, indsamler oplysningerne efter interoperabilitetslag for at følge logikken etableret i EIF.
	Identificerede virkninger på retlig grænseoverskridende interoperabilitet	Brug NIF eller EIF som udgangspunkt, og sæt kryds ud for det mest relevante, om nødvendigt med en forklaring (som minimum til det menneskeligt læsbare format):

¹⁶ NACE (Nomenclature des Activités Économiques dans la Communauté Européenne) er et europæisk klassifikationssystem for industristandarder med koder for virksomhedskategorier.

¹⁷ Klassificering af statslige funktioner blev udviklet i den nuværende version i 1999 af Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling og offentliggjort af De Forenede Nationers statistiske afdeling som en standard, der klassificerer formålet med statslige aktiviteter.

		<table> <tr><td>Gavnligt</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Ubetydelig</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Risikabelt</td><td></td><td></td></tr> </table>	Gavnligt			Ubetydelig			Risikabelt		
Gavnligt											
Ubetydelig											
Risikabelt											
	Identificerede virkninger på organisatorisk grænseoverskridende interoperabilitet	Brug NIF eller EIF som udgangspunkt, og sæt kryds ved det mest relevante, om nødvendigt med en forklaring (som minimum for det menneskeligt læsbare format) <table> <tr><td>Gavnligt</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Ubetydelig</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Risikabelt</td><td></td><td></td></tr> </table>	Gavnligt			Ubetydelig			Risikabelt		
Gavnligt											
Ubetydelig											
Risikabelt											
	Identificerede virkninger på semantisk grænseoverskridende interoperabilitet	Brug NIF eller EIF som udgangspunkt, og sæt kryds ved det mest relevante, om nødvendigt med en forklaring (som minimum for det menneskeligt læsbare format) <table> <tr><td>Gavnligt</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Ubetydelig</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Risikabelt</td><td></td><td></td></tr> </table>	Gavnligt			Ubetydelig			Risikabelt		
Gavnligt											
Ubetydelig											
Risikabelt											
	Identificerede virkninger på teknisk grænseoverskridende interoperabilitet	Brug NIF eller EIF som udgangspunkt, og sæt kryds ved det mest relevante, om nødvendigt med en forklaring (som minimum for det menneskeligt læsbare format) <table> <tr><td>Gavnligt</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Ubetydelig</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Risikabelt</td><td></td><td></td></tr> </table>	Gavnligt			Ubetydelig			Risikabelt		
Gavnligt											
Ubetydelig											
Risikabelt											
3. Resultater											
	Identificerede løsninger til brug for et interoperabelt Europa	- Løsningerne er endnu ikke tilgængelige, men ifølge planen skal de indeholde entydige identifikatorer og link til de relevante sider på portalen for et interoperabelt Europa. - Rapporten bør indeholde en liste over løsninger for et interoperabelt Europa, der er blevet identificeret som relevante i forbindelse med gennemførelsen af kravene. Hvis løsningerne vurderes ikke at være relevante, skal en anmærkning herom anføres.									
	Andre relevante interoperabilitetsløsninger, hvis det er relevant (herunder grænseflader mellem maskiner)	Rapporten bør indeholde en liste over andre interoperabilitetsløsninger end de identificerede løsninger for et interoperabelt Europa.									

	Rapporten bør ideelt set indeholde link til de respektive løsninger på portalen for et interoperabelt Europa, nationale portaler eller andre relevante portaler.
Resterende hindringer for grænseoverskridende interoperabilitet	Rapporten bør indeholde en liste over de resterende konstaterede hindringer for grænseoverskridende interoperabilitet i forbindelse med de vurderede bindende krav. Strukturerede oplysninger anføres sammen med en kort forklaring af, hvorfor hindringerne ikke kan fjernes, og hvad der er nødvendigt for at fjerne dem.

4.4 Datadeling med Rådet for et Interoperabelt Europa

Data i rapporterne er ikke kun relevante for den beslutning, de vedrører, og for dem, der gennemfører sådanne beslutninger. Der er også tale om relevante styringsdata for Rådet for et Interoperabelt Europa. Hvis rapporterne indeholder data af høj kvalitet, kan de anvendes til at træffe databaserede beslutninger om de kommende prioriteter (f.eks. gennem dagsordenen for et interoperabelt Europa).

IEA kræver derfor, at indberetninger sendes elektronisk til rådet. Rapporter, der deles via onlineværktøjet til vurderingsrapporter på [Portalen for et interoperabelt Europa](#) bliver betragtet som sendt til rådet. De fælles data indgår i overvågningen og gøres tilgængelige for andre interesserede parter via portalen for et interoperabelt Europa. I fremtiden kan data forbedres ved hjælp af API-drevne data for at tilvejebringe ajourførte vurderingsstatistikker (som vist i dette eksempel fra [Frankrig](#)).

Den version, der deles elektronisk med rådet, bør ikke indeholde følsomme oplysninger.

4.5 Beskyt følsomme oplysninger

Inden rapporten offentliggøres, sikrer de offentlige organisationer, at beskyttede personoplysninger, intellektuelle ejendomsrettigheder eller forretningshemmeligheder ikke offentliggøres, og at den offentlige orden eller sikkerheden ikke bringes i fare. Hvis de bindende krav vedrører kritiske systemer i medlemsstaterne, bør rapportens indhold holdes på et generelt niveau, så rapporten ikke indeholder oplysninger, der kan bringe systemernes sikkerhed i fare (f.eks. kan beskrivelsen af kravene være relativt summarisk og skrevet på en måde, der ikke bringer sikkerheden i fare). En anden mulighed er helt at udelade følsomme oplysninger. Hvis selve kravets eksistens i sig selv udgør følsomme oplysninger, skal rapporten ikke offentliggøres i sin helhed. Den kan i stedet offentliggøres i redigeret form sammen med en forklaring af retsgrundlaget for udeladelserne (f.eks. årsagen til, at den betragtes som følsom). Rapporten skal ikke desto mindre udarbejdes og deles sikkert med de berørte parter.

Sammenfatning

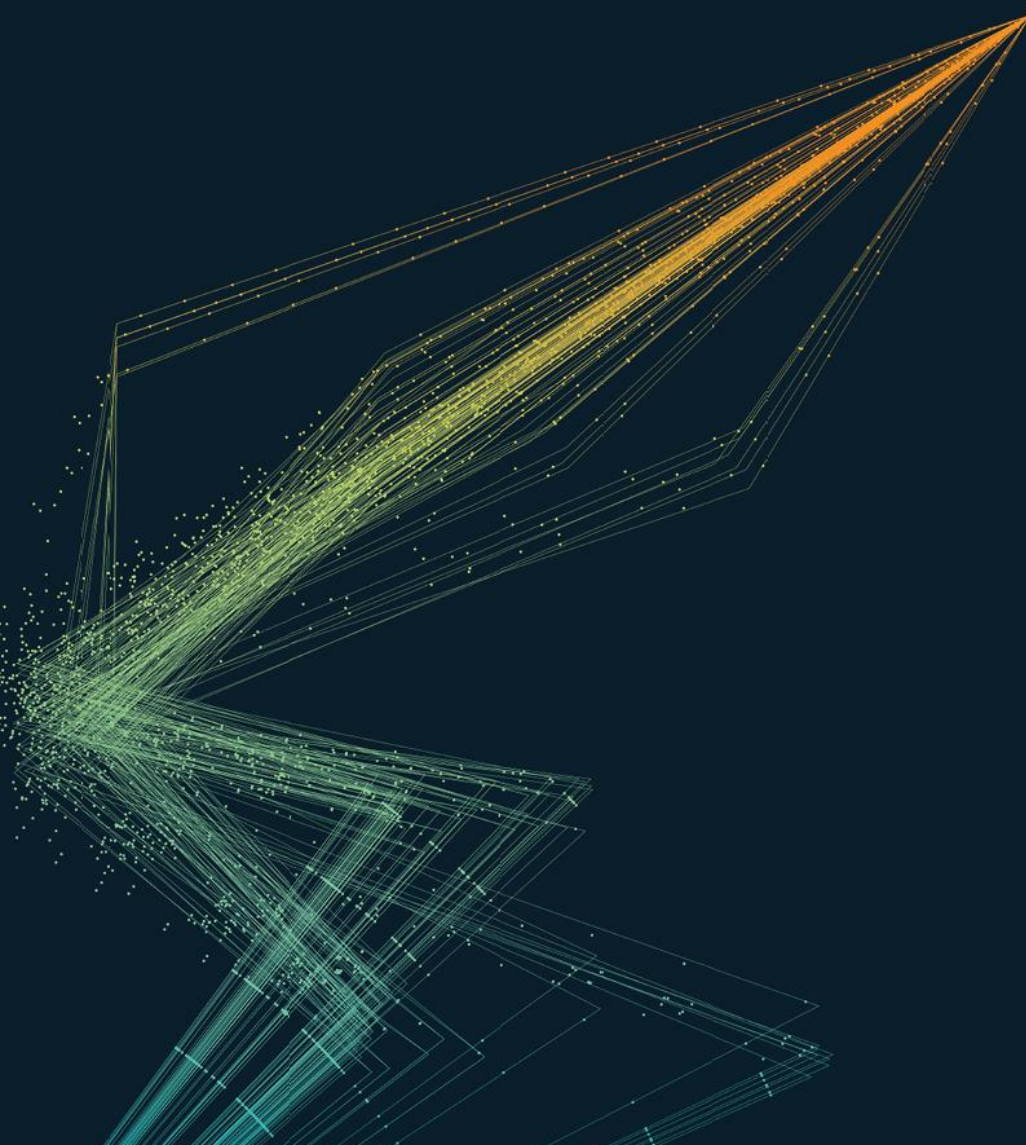
Rapporten bør sammenfatte de bindende krav, der er blevet vurderet, de identificerede transeuropæiske digitale offentlige tjenester, identificerede virkninger på grænseoverskridende interoperabilitet og de anbefalede løsninger for et interoperabelt Europa eller andre

interoperabilitetsløsninger. Den bør også fremhæve eventuelle resterende hindringer for interoperabilitet, der blev identificeret under vurderingen.

Kommissionen er underlagt krav om at stille tekniske værktøjer til rådighed til støtte for interoperabilitetsvurderingen, herunder et onlineværktøj til at lette udarbejdelsen af rapporten og offentliggørelsen heraf på portalen for et interoperabelt Europa. Alle værktøjer er planlagt til at være baseret på en åben datamodel, der er afledt af den fælles tjekliste for rapporter om interoperabilitetsvurderinger (jf. bilaget til retsakten).

Det er ikke obligatorisk at bruge værktøjerne, men det anbefales på det kraftigste, fordi de også bliver integreret i bredere sammenhæng med portalen for et interoperabelt Europa, hvor rapporterne offentliggøres, og dermed gøres de tilgængelige for flere interessenter såsom offentlige organisationer, og den gensidige læring og genanvendelse af data, koncepter og løsninger øges.

5 Hvordan etableres en forsvarlig forvaltning af interoperabilitetsvurderingsprocessen i din organisation?

Det følgende kapitel indeholder gode råd om, hvordan de forskellige aspekter i forbindelse med udarbejdelse, gennemførelse og forvaltning af interoperabilitetsvurderinger forvaltes, første gang en EU-enhed eller et offentligt organ udarbejder en vurdering. I betragtning af de mange forskellige strukturer og processer i de offentlige organisationer og de mange forskellige emner, der kan behandles i en interoperabilitetsvurdering (juridiske, tekniske, semantiske og organisatoriske spørgsmål), kan vi i kapitlet ikke give en universalopskrift. I stedet fremhæves nogle generelle punkter. De er ikke bindende, da det er EU og de nationale kompetente myndigheder, der etablerer eller bidrager til at etablere forvaltningsprincipperne for vurderingsprocessen og udsender eventuelle yderligere relevante retningslinjer. Kapitlet indeholder detaljeret information om:

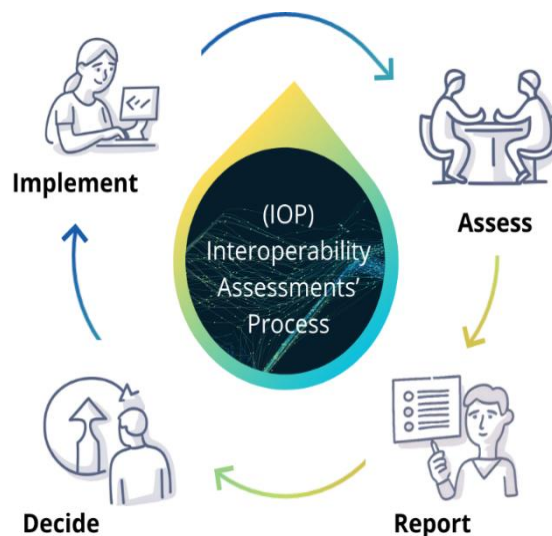
1. etablering af god forvaltning af vurderingerne
2. inddragelse af den specifikke kontekst
3. sikring af processens bæredygtighed og gensidig læring
4. (bløde) katalysatorer for interoperabilitetsvurderinger.

5.1 Etablering af god forvaltning

I henhold til IEA overlades gennemførelsen af interoperabilitetsvurderinger til de berørte offentlige organisationers administrative skøn. Det betyder, at enheder, der foretager interoperabilitetsvurderinger, kan træffe afgørelse om den bedste proces og dens særlige karakteristika, forudsat at de overholder de fælles krav, der er fastsat i artikel 3 i IEA.

Når man ser på forvaltningen af interoperabilitetsvurderinger generelt, er det afgørende ikke at betragte interoperabilitetsvurderingen som en isoleret øvelse, men snarere som en del af et større økosystem inden for en offentlig organisations overordnede funktion (herunder politiske beslutningsprocesser, evalueringsprocesser og livscyklussen for digitale offentlige tjenester) og i den forbindelse sammenkoble den med forvaltningen af disse processer og af IT-livscyklussen.

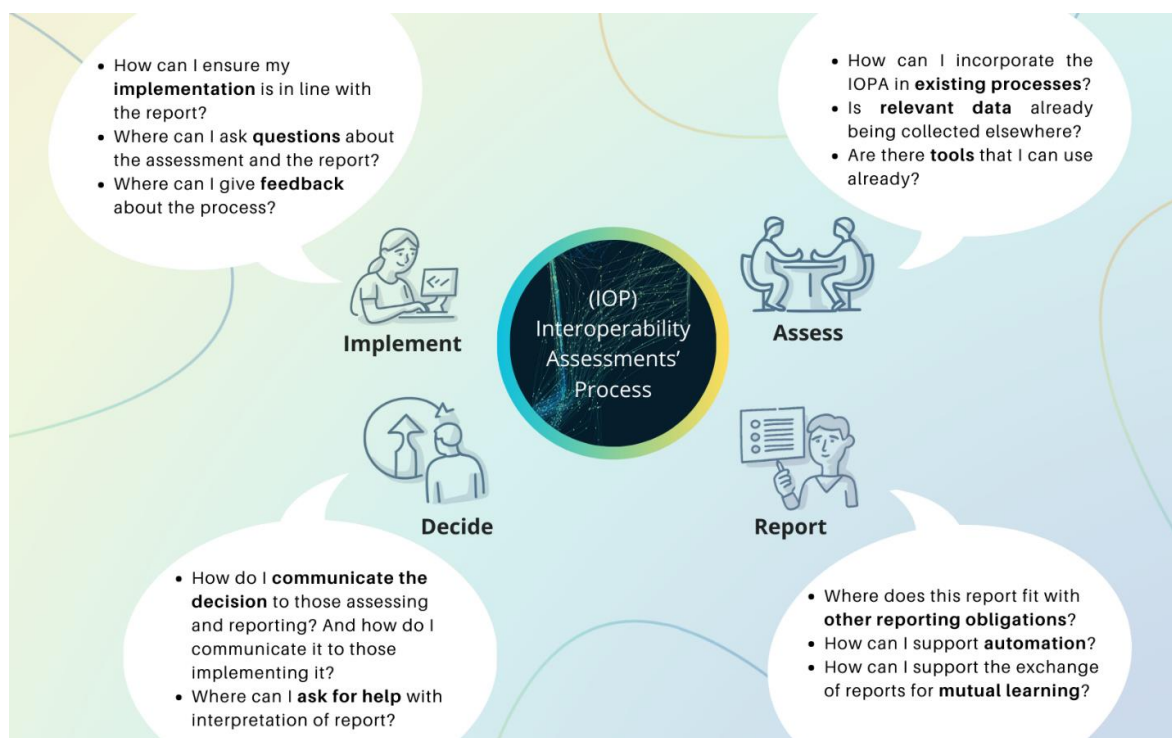
Det flugter med principperne bag digitaliserbar politisk beslutningstagning¹⁸, som er en betegnelse for processen med at formulere politikker og lovgivning, der er klar til digitalisering, ved at inddrage aspekter vedrørende digitalisering fra starten af den politiske cyklus og sikre, at de er klar til den digitale tidsalder, og at de er fremtidssikrede og interoperable. I de sager, der er nævnt her i retningslinjerne, kan den kulturelle kløft mellem den juridiske og den digitale verden f.eks. medføre uventede gennemførelsesomkostninger, da virkningerne af de bindende krav ikke blev vurderet tidligt nok. Digitaliserbar politisk beslutningstagning sigter mod at mindske kløften og bidrage til optimal

¹⁸ Læs mere her: [Digital-ready Policymaking | Portalen for et interoperabelt Europa](#) og i de praksiseksempler, der er nævnt i kapitel 3: Kommissionen [Værktøj nr. 28 i Europa-Kommissionens værktøjskasse for bedre regulering](#), i Danmark i form af [Digitalt klar lovgivning \(digst.dk\)](#) og i Tyskland i form af [Digitalcheck: Refining the beta version step by step | DigitalService \(bund.de\)](#).

anvendelse af digitale teknologier og data for at sikre en problemfri gennemførelse af nye krav i overensstemmelse med den tilsigtede virkning.

Udgangspunktet bør derfor være at integrere interoperabilitetsvurderingen i alle eksisterende processer. Det kan omfatte høring af interessenter, digital kontrol eller allerede eksisterende vurderingsprocesser. Bemærk, at jo tidligere vurderingen foretages, jo lettere vil det være at løse eventuelle problemer med grænseoverskridende interoperabilitet og dermed forbedre kvaliteten af de berørte tjenester. Sørg derfor for, at vurderingen foretages så tidligt som muligt, når processen etableres.

Eksempler på spørgsmål til aktører på forskellige stadier af interoperabilitetsvurderingsprocessen (IOP) med henblik på at etablere en god forvaltningsordning for interoperabilitetsvurderinger

Der kan også være behov for løbende forvaltning af individuelle vurderinger. En effektiv tilpasning af personaleindsatsen til forvaltningsprocesserne (med inddragelse af forskellige organisatoriske niveauer) kan reducere det nødvendige arbejde betydeligt. Med henblik herpå kan medlemsstaterne selv beslutte, hvordan de vil tildele interne ressourcer og tilrettelægge samarbejdet¹⁹.

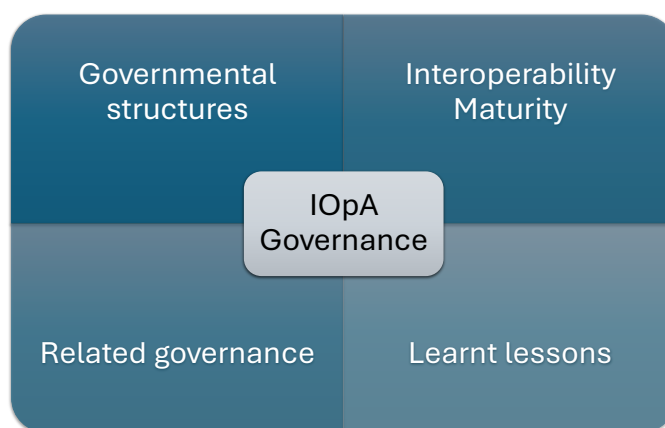
I henhold til artikel 17 i IEA skal de enkelte medlemsstaters centrale kontaktpunkt (SPOC) støtte offentlige myndigheder i medlemsstaten i at etablere eller tilpasse processerne til udarbejdelse af interoperabilitetsvurderinger. Interoperabilitetskoordinatorerne i EU-enhederne har en lignende

¹⁹ "For at sikre, at denne opgave er effektiv og virkningsfuld, kan en medlemsstat træffe afgørelse om de nødvendige interne ressourcer og det samarbejde mellem sine offentlige myndigheder, som er nødvendigt for at støtte gennemførelsen af disse interoperabilitetsvurderinger". Betragtning 16 i IEA.

opgave (artikel 18 i IEA)²⁰. Hvis du er i tvivl om, hvordan vurderingsprocessen integreres, eller om forvaltning generelt, kan du overveje at kontakte dit lokale SPOC og høre, om de har oplysninger om, hvordan andre offentlige organisationer tilrettelægger processen. Kommissionen planlægger også at indsamle god praksis og uddannelsesmateriale og stille andre muligheder til rådighed for at udveksle oplysninger på portalen for et interoperabelt Europa.

5.2 Kontekstafhængighed

Den fremtidige udformning af vurderingsprocessen afhænger i høj grad af den sammenhæng, hvori den skal integreres. Der er dog nogle generelle punkter at være opmærksom på.

5.2.1 Statslige strukturer

De enkelte offentlige organisationer skal integrere interoperabilitetsvurderingen i forskellige statslige strukturer med større eller mindre grad af centralisering. Navnlig i medlemsstater med en føderal statsstruktur kan der være flere kompetente myndigheder, der skal arbejde sammen med det lokale SPOC, så information udveksles ensartet. Når processerne etableres i en offentlig organisation, er det derfor vigtigt at kende den konkrete statslige struktur og følge vejledningen fra de respektive SPOC'er eller interoperabilitetskoordinatorer.

5.2.2 Modenhed med hensyn til interoperabilitet

En organisations modenhed med hensyn til interoperabilitet påvirker også interoperabilitetsvurderingsprocessen. Organisationer med en højere grad af modenhed for så vidt angår interoperabilitet, kan muligvis foretage vurderingerne med brug af færre ressourcer, fordi der foreligger eksisterende strategier og værktøjer. De kan omfatte gennemførelsen af NIF'er, IT-strategier, referencearkitekturer, centrale glossarer eller etablerede høringsprocesser. Hvis der allerede er indført interoperabilitetsvurderingsprocesser (f.eks. brug af værktøjer til at vurdere eksisterende digitale offentlige tjenesters modenhed med hensyn til interoperabilitet), skal det overvejes, hvordan disse processer og/eller resultater heraf kan integreres i interoperabilitetsvurderingsprocessen. Hvis det ikke

²⁰ "Det centrale kontaktpunkt har følgende opgaver (...) at hjælpe de offentlige myndigheder i medlemsstaten med at etablere eller tilpasse processerne, som de følger, når de foretager interoperabilitetsvurderinger, jf. artikel 3 og bilaget" og artikel 18 i IEA: "Interoperabilitetskoordinatoren yder støtte i hele denne EU-enhed med hensyn til etablering eller tilpasning af interne processer til gennemførelse af interoperabilitetsvurderingen". (Artikel 17 i IEA).

er gældende, bør man forsøge at kombinere gennemførelsen af interoperabilitetsvurderinger med foranstaltninger, der styrker organisationens samlede modenhed med hensyn til interoperabilitet.

5.2.3 Erfaringer fra tidligere sager

Processer i organisationen, som allerede har en høj grad af interoperabilitet, kan identificeres. Uanset om interoperabiliteten gælder det grænseoverskridende niveau eller ikke, bør der uddrages læring af sagerne, da de samme mekanismer kan finde anvendelse i andre brugstilfælde. Det er ikke afgørende, om en konkret sag ikke er identisk med det foreliggende brugstilfælde. Man kan stadig tilpasse dele af processen eller gennemgå sagerne for at få en bedre forståelse af interoperabilitet og de dermed forbundne processer. Relaterede vurderinger kan også findes inden for IT-sikkerhed eller databeskyttelse og tjene som nyttige eksempler.

5.2.4 Eksisterende relevant forvaltning

I henhold til artikel 17, stk. 4, i IEA skal medlemsstaterne etablere de nødvendige samarbejdsstrukturer mellem alle nationale myndigheder, der er involveret i gennemførelsen af IEA. De kan baseres på eksisterende mandater og processer. Der er muligvis allerede etableret processer til at træffe bindende juridiske, kontraktmæssige eller tekniske beslutninger for offentlige organisationer, og disse processer kan være underlagt eksisterende forvaltningsstrukturer og-procedurer såsom konsekvensanalyser. Prøv at fastlægge, hvor i beslutningsprocesserne interoperabilitetsvurderingen skal foretages, f.eks. ved at identificere andre relevante vurderinger og dermed den mest relevante fase for interoperabilitetsvurderingen og for at udpege tilsvarende vurderinger. Erfaringer fra lignende vurderinger kan også være medvirkende til at afgøre, om det er nødvendigt at foretage en interoperabilitetsvurdering i den konkrete sag, eller om forpligtelsen er blevet opfyldt af en tilsvarende eller forudgående vurdering.

5.3 Bæredygtighed, løbende forbedringer og gensidig læring

Som enhver anden organisatorisk proces skal interoperabilitetsvurderingsprocessen og forvaltningen heraf være bæredygtig og forbedres over tid. Metoder som OODA (Observe-Orient-Decide-Act) loop eller PDSA (Plan-Do-Study-Adjust) kan være nyttige.

Efterhånden som erfaring med interoperabilitetsvurderinger opbygges, er det nyttigt at bruge tid på at reflektere over og dokumentere de indhøstede erfaringer for hele processen og for de enkelte trin. Hvad fungerede godt? Hvilke udfordringer var der? Hvordan kan evalueringsmetoderne forbedres? Baseret på sådanne overvejelser kan vurderingsmetoden justeres, så fremtidige evalueringer bygger på tidligere erfaringer. Det kan være nyttigt at udarbejde et dokument med oversigt over indhøstede erfaringer eller opdatere de interne retningslinjer for vurderinger for at integrere den nye viden.

Her bør gennemførelsen af det bindende krav også indgå. Selv om planen for implementering udarbejdes meget detaljeret, kan man overse aspekter, der i praksis forringer implementeringen og den samlede proces. Der bør etableres tilbakemeldingsmekanismer, så de relevante oplysninger formidles til de mennesker, der udfører vurderingerne i praksis. En nyttig sidegevinst er, at ejerskabet af hele vurderingsprocessen fordeles på alle i proceskæden. Det kan bidrage til at øge motivationen og sikre højere kvalitet i resultaterne af vurderingen. Tilbakemeldingsmekanismer er også grundlaget for de løbende forbedringer af processen, og de bør derfor dække bredere end de individuelle interoperabilitetsvurderinger.

Mere avancerede organisationer kan også bruge metoder som OODA eller PDSA. Forvaltningen af interoperabilitetsvurderingen kan f.eks. omfatte en mekanisme til overvågning af gennemførelsen af

den vedtagne interoperabilitetsvurderingsproces i hver enkelt fase, det indbyrdes forhold mellem disse forskellige faser og en observation af den overordnede proces (herunder dens forvaltning). Disse metoder bør løbende undersøges med henblik på at forbedre effektiviteten af interoperabilitetsvurderingsprocessen.

Det er også vigtigt at udveksle bedste praksis og erfaringer med andre organisationer. Interoperabilitet er en kollektiv indsats, og udveksling af viden kan fremskynde forbedringer i hele EU's offentlige sektor. Overvej at bidrage til fællesskabet for et interoperabelt Europa²¹ eller deltage i peerudvekslinger med andre offentlige forvaltninger. SPOC'erne og interoperabilitetskoordinatorerne på nationalt plan og EU-plan kan spille en formidlende rolle (navnlig i større forvaltningsstrukturer, der omfatter flere kompetente myndigheder).

5.4 (Bløde) katalysatorer

Nogle mere generelle foranstaltninger kan også gøre en forskel i forbindelse med gennemførelsen af interoperabilitetsvurderinger.

5.4.1 Organisationskultur

Når man arbejder med interoperabilitet, er organisationskulturen også afgørende. Interoperabilitet handler om at arbejde sammen og nedbryde ikke kun tekniske siloer, men også organisatoriske siloer. Der er behov for en særlig tankegang for at anerkende værdien af interoperabilitet. I den forstand er interoperabilitetsvurderinger mere end tekniske processer, fordi de kan være afgørende for at fremme organisatoriske ændringer. Gennem vurderingerne får organisationerne en bedre forståelse af, hvordan forskellige systemer interagerer og kan træffe mere informerede beslutninger, ikke kun om IT-udvikling, men også om den politiske udvikling generelt. Når du overvejer, hvordan du skal foretage en interoperabilitetsvurdering, bør du derfor også se på organisationskulturen og i hvor høj grad personer i organisationen er opmærksomme på og åbne over for at tilgodese interoperabilitet.

5.4.2 Færdigheder med henblik på interoperabilitetsvurderinger

Det kræver specifikke færdigheder at udarbejde interoperabilitetsvurderinger, og de færdigheder bør være til rådighed i det eller de teams, der skal foretage den specifikke vurdering. Generelt anbefaler vi, at der etableres tværfaglige teams, fordi vurderinger kan rejse spørgsmål på forskellige områder – f.eks. politiske spørgsmål, IT-spørgsmål eller juridiske spørgsmål²². Et tværfagligt team består af personer med forskellig ekspertise, der arbejder sammen om de foreliggende opgaver. Det kan være eksperter inden for det specifikke emne (f.eks. sundhed, beskatning eller uddannelse), lovgivere, servicedesignere, specialister i forretningsregler osv. For at afgøre, hvilke profiler du kan have brug for, kan

²¹ Oplysninger om Fællesskabet vil i stigende grad blive givet på portalen for et interoperabelt Europa.

²² Se [Issue paper on multidisciplinary teams](#).

du som udgangspunkt overveje de forskellige aspekter vedrørende interoperabilitet (juridiske, organisatoriske, semantiske og tekniske aspekter).

Det kan være vanskeligt i mindre offentlige organisationer at finde egnede eksperter. Det er derfor vigtigt at planlægge fleksible støtteforanstaltninger og f.eks. uddelegere gennemførelsen af interoperabilitetsvurderingerne. En uddelegering indebærer dog ikke, at det retlige ansvar overgår til en anden part.

5.4.3 Undersøg mulighederne for genbrug og automatisering

Det skal også sikres, at kun relevante data indsamles til interoperabilitetsvurderingen for at minimere opgaverne og ressourcerne til databehandlingen. Det skal sikres, at de indsamlede data så vidt muligt kan genbruges til relaterede vurderinger og processer.

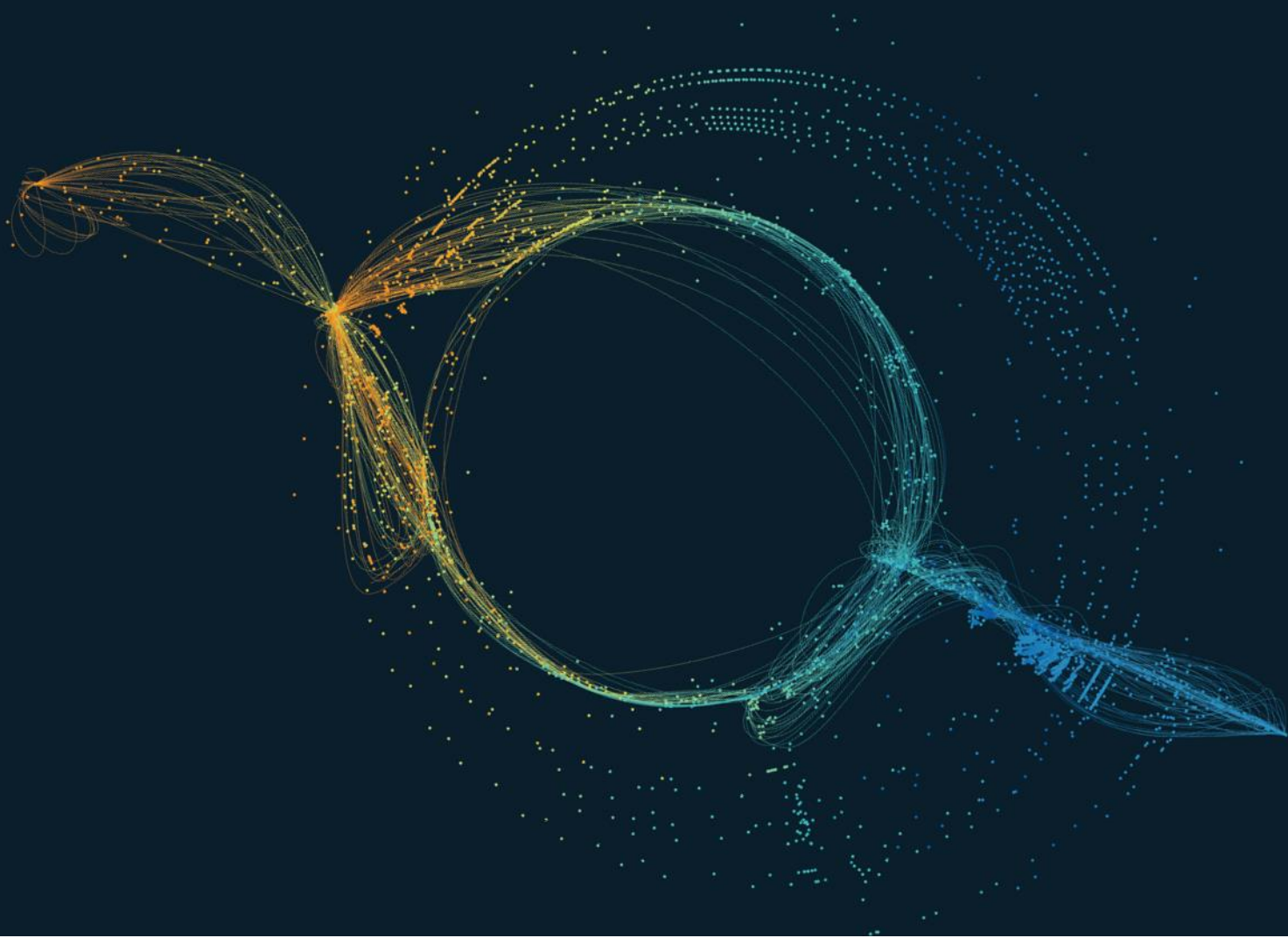
Genbrug så vidt muligt de værktøjer, som Kommissionen har stillet til rådighed for at automatisere opgaverne. Suppler med andre værktøjer om nødvendigt for at maksimere automatiseringen.

Sammenfatning

For at høste det fulde udbygge af interoperabilitetsvurderingerne er det nødvendigt at etablere en forsvarlig forvaltning i hele processen. En sådan bør bygge på integration af vurderingerne i eksisterende processer (uanset om der er tale om veletablerede og indlysende relevante processer, eller om de relevante processer skal kortlægges). SPOC'en i en medlemsstat eller interoperabilitetskoordinatoren i en EU-enhed kan bidrage til udvekslingen af viden med andre offentlige organisationer, der også er i gang med at fastlægge processer.

Det er vigtigt at overveje den sammenhæng, hvori vurderingerne foretages, da forvaltningsstrukturen, eksisterende forvaltningsprocesser, der er relateret til vurderingerne, eller eksisterende brugstilfælde kan give værdifuld indsigt og muligheder for videreanvendelse. Det er også tilrådeligt at overveje kulturen i den organisation, hvor vurderingen skal foretages, samt de eksisterende færdigheder.

6 Yderligere ressourcer og videreudvikling af nærværende retningslinjer

Disse retningslinjer er tænkt som det første udgangspunkt, når interoperabilitetsvurderinger skal udarbejdes. Yderligere materialer er allerede til rådighed. Andre er under udvikling eller vil blive udviklet i de kommende måneder. Dette kapitel giver et kort overblik over de tilgængelige og kommende materialer og afsluttes med en kort uddybning af den fremtidige udvikling af retningslinjerne.

6.1 Eksisterende materialer

[Portalen for et interoperabelt Europa](#)

Portalen for et interoperabelt Europa er det centrale punkt for videnudveksling, både vedrørende IEA generelt og vedrørende specifikke emner (f.eks. interoperabilitetsvurderinger samt individuelle interoperabilitetsløsninger).

EIF

Den [europæiske interoperabilitetsramme](#) er det vejledende dokument om interoperabilitet mellem offentlige tjenester i EU. Et grundlæggende træk ved EIF er, at rammen ikke kun definerer interoperabilitet fra et teknisk perspektiv men som en funktion med fire dimensioner (juridisk, organisatorisk, semantisk og teknisk). Rammen omfatter 47 anbefalinger vedrørende 12 principper, og videreudviklingen af rammen bliver styret af Rådet for et Interoperabelt Europa.

Et kort overblik kan ses her: [Ny europæisk interoperabilitetsramme \(youtube.com\)](#)

EIF-værktøjskasse

[EIF-værktøjskassen](#) er udformet som vejledning til nationale offentlige forvaltninger, der skal udstyre dem med de værktøjer, de har brug for til at tilpasse deres NIF til EIF med henblik på at fremme interoperabilitet på nationalt plan og EU-plan. Du kan også finde [løsninger](#) grupperet efter principper.

[Retningslinjer for bedre regulering og værktøjskassen for bedre regulering](#)

Retningslinjerne for bedre regulering fastsætter de principper, som Kommissionen følger, når den udarbejder nye initiativer og forslag og forvalter og evaluerer eksisterende lovgivning. Retningslinjerne gælder for de enkelte faser i lovgivningsprocessen. De ledsages af værktøjskassen for bedre regulering, som omsætter retningslinjerne i praksis og indeholder vejledning, tips og bedste praksis.

[Akademiet for et interoperabelt Europa](#)

Akademiet for et Interoperabelt Europa (IOPEU Academy) er et uddannelsesinitiativ fra Kommissionen. Hovedformålet er at styrke de offentlige forvaltningers avancerede digitale færdigheder på interoperabilitetsområdet. Under akademiet tilbydes omfattende, åbne internetkurser, som deltagerne kan tage i eget tempo (herunder kurser om interoperabilitet generelt, EIF og den europæiske interoperabilitetsreferencearkitektur).

6.2 Fremtidige værktøjer

De onlineværktøjer, som Kommissionen stiller til rådighed, og som er frivillige at bruge, kan bidrage til udarbejdelsen af interoperabilitetsvurderingen og til udarbejdelse og offentliggørelse af den tilhørende rapport. Det anbefales på det kraftigste at anvende Kommissionens værktøjer, fordi de også vil blive integreret i den bredere sammenhæng med portalen for et interoperabelt Europa, hvor rapporterne

offentliggøres. Dermed gøres de tilgængelige for flere interessenter (f.eks. offentlige organisationer), hvilket øger den gensidige læring og genanvendelse af data, koncepter og løsninger. Hvis du vil bidrage til udviklingen af værktøjerne ved at dele dine erfaringer og idéer, kan du overveje at deltage i de workshops, der er omtalt på portalen for et interoperabelt Europa (f.eks. [Møder i brugergruppen for portalen for et interoperabelt Europa](#)).

6.3 Fremtidig udvikling af retningslinjerne

Denne aktuelle udgave af retningslinjerne skal tjene som vejledning til selve vurderingerne og til fastlæggelse af vurderingsprocesserne og inddragelse heraf i de eksisterende processer. Vurderingerne er endnu ikke obligatoriske, og vi kan ikke med sikkerhed vide, hvordan processerne skal gennemføres i din særlige sag. Retningslinjerne vil derfor blive videreudviklet og tilpasset til de nye forhold, når vurderingerne bliver obligatoriske, dvs. når de første vurderinger er gennemført, og vi kan uddrage læring af jeres rapporter. Vi opfordrer dig derfor til at dokumentere dine erfaringer, ikke kun ved at følge retningslinjerne, men også med at udføre dem, og til at give os en tilbagemelding. Det kan du gøre ved at tilmelde dig vores [samling på portalen for et interoperabelt Europa](#), hvor du altid kan finde den seneste version af retningslinjerne og yderligere nyttige oplysninger, og hvor du kan deltage i drøftelser med andre fagfolk.

Dine erfaringer og de tilbagemeldinger, der er indsamlet fra Rådet for et Interoperabelt Europa og dets arbejdsgrupper, kan være en hjælp for os, når næste udgave af retningslinjerne skal udarbejdes. Vurderingerne kan variere meget med hensyn til omfang og mål, og retningslinjerne bør afspejle den nuværende praksis. Retningslinjerne vil derfor blive revideret hyppigt, så de forbliver så relevante og nyttige som muligt.

@InteroperableEU

Join the Interoperable Europe
LinkedIn group

@InteroperableEurope

Subscribe to
the interoperable newsletter
europe